

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

на тему: «Емоційно-експресивні засоби у промовах Президента України Володимира
Зеленського: перекладацький аспект (на матеріалі збірки
англійськомовних промов “Послання з України” опублікованих
британською компанією Hutchinson Heinemann)».

Студентки групи ПА 58-23
факультету германської філології і
перекладу
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська
мова і друга іноземна мова) за
спеціальністю 035 Філологія
Козлової Ольги Сергіївни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2024 року

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови

_____
(підпис) доц. Мелько Х.Б.
(ПІБ)

Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
професор Черхава О. О.

Національна шкала
Кількість балів:
Оцінка: ЄКТС

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Emotional and Expressive Means in the Speeches of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy: Translation Aspect (based on the collection of English-language speeches “A message from Ukraine” published by the British company Hutchinson Heinewang”.

Group PA 58-23
School of German
Philology and Translation
Educational Programme
Translation and Intercultural
Communication (English and
Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Olga Kozlova

Research supervisor:
O. O. Cherkhava
Doctor of Sciences
(Philology),
Full Professor

Kyiv 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2-5
РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО АСПЕКТУ НА МАТЕРІАЛАХ ЗБІРКИ АНГЛОМОВНИХ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО "A MESSAGE FROM UKRAINE"	6
1.1 Експресія та різновиди експресивних засобів у політичному дискурсі... ..	6-14
1.2 Проблематика перекладу емотивно-експресивної лексики у політичному дискурсі... ..	14-19
1.3 Особливості використання емотивно-експресивної лексики у політичному дискурсі... ..	19-24
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	24-25
РОЗДІЛ II. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО У ЗБІРЦІ "A MESSAGE FROM UKRAINE"	25
2.1 Our values (Наші цінності).....	25-35
2.2 Our fight (Наша боротьба)	35-42
2.3 Our voice (Наш голос).....	43-51
2.4 Our nation (Наша нація)	51-62
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	62-63
РОЗДІЛ III. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СТРАТЕГІЇ ТА ЗАСОБИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ НА МАТЕРІАЛАХ ЗБІРКИ "A MESSAGE FROM UKRAINE" В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО.....	63
3.1 Тактики перекладу емотивно-експресивної лексики у промовах В. О. Зеленського	63-69
3.2 Метафора у політичному дискурсі: проблеми при перекладі та шляхи їх подолання.....	69-74
3.3 Тактики перекладу аугментивів, демінутивів та евфемізмів у промовах В. О. Зеленського	74-80
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III	81

ВИСНОВКИ.....	82-85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86-91
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	91-92
ДОДАТОК. Емотивно-експресивна термінологія у збірці англомовних промов президента України В. О. Зеленського “A message from Ukraine” та її відтворення в українськомовному перекладі	93-104
SUMMARY	105-107

ВСТУП

Мова є невід’ємною частиною культури кожної нації та допоміжним засобом для пізнання людиною навколишнього світу. Вона створює особистість людини, формує її сприймання та розуміння світу. Але, з роками, мовлення та мовленнєві одиниці змінюються, набувають нового сенсу та краси. Саме тому дослідження мовних засобів, їх зміни, формування та види перекладу є завжди цікавою та актуальною темою.

Мовними засобами є так звані «інструменти», що активно використовуються людьми для спілкування та вираження між собою ідей та думок за допомогою мови. Ці «інструменти» містять в собі слова, фрази, граматичні правила, типи мовних виразів та стилістику. Мовні засоби використовуються для письма, розмови, спілкування, через текстові повідомлення, у художній літературі та діалогах. З ними ми маємо змогу висловлювати наші думки, передавати почуття, ідеї та інформацію іншим людям.

Збірка англомовних промов “*A message from Ukraine*” В. О. Зеленського є канонічним стандартом промов політичного дискурсу, вона є взірцем для розгляду та вивчення перекладацького аспекту емотивно-експресивної лексики. Під час читання збірки складається враження, що даний твір має повне право для того, щоб стати настільним довідником для кожного українця, адже відмінно підібрані англомовні промови в ній передають військовий дух та єднання народу Британії та України.

Актуальність обраної теми обумовлена нагальною потребою детального аналізу експресивних засобів, що використовуються в політичних промовах. Незважаючи на те, що є безмежна кількість якісних теоретичних й практичних матеріалів, до цього дня ще повністю відсутній один єдиний погляд щодо типів трансфер експресивних мовних одиниць з англомовного політичного дискурсу в український. Варто зазначити, що дане питання ще є не достатньо висвітленим у перекладознавстві.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є: розглянути,

проаналізувати та розкрити експресивні аспекти промов одного з найвідоміших політичних лідерів сьогодення, а саме В. О. Зеленського, і на прикладах показати, яку роль відіграє емотивно-експресивна лексика в передачі змісту та створенні певного ефекту в оригінальному тексті? Як можна зберегти або передати ці функції під час перекладу на українську мову?

Реалізація поставленої мети залежить від ефективного вирішення ключових завдань:

1. Знайти визначення поняттю експресивності та експресії як лінгвістичного явища;
2. Визначити проблематику перекладу експресивної лексики;
3. Проаналізувати поняття політичний дискурс і охарактеризувати основні труднощі, з якими стикається перекладач при роботі з політичними текстами.
4. Описати та проаналізувати промови та крилаті вислови В. О. Зеленського, що містять емотивно-експресивну лексику, у англійській збірці промов “*A message from Ukraine*”;
5. Дослідити стилістичні прийоми вираження експресивних засобів;
6. Проаналізувати способи відтворення експресивних засобів політичних промов В. О. Зеленського при перекладі.

Об’єктом дослідження виступає збірка англійських політичних промов Володимира Олександровича Зеленського “*A message from Ukraine*”.

Предметом дослідження є різні перекладацькі прийоми та стратегії, що впливають на передачу експресивності у промовах політичних лідерів, перекладених з англійської на українську мову.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що на основі опрацьованого матеріалу було зроблено спробу розкрити перекладацький аспект експресивних виразів у промовах політичного лідера Зеленського Володимира Олександровича.

Застосування комплексного підходу дозволило нам отримати вичерпні

відповіді на поставлені дослідницькі питання. Зокрема, було застосовано метод кількісних підрахунків, що допоміг виявити розбіжності вживання експресивних засобів у політичних промовах Зеленського В. О. у тексті оригіналу й у перекладі; описовий метод було залучено з метою отримання теоретичного аналізу основних питань, яких варто висвітлити у даній роботі, та з метою узагальнення усіх отриманих та зібраних фактичних матеріалів та спостережень; дедуктивний метод, що є логічним підходом до вивчення явищ із застосуванням загальних принципів до певних ситуацій з метою зробити висновок/висновки; індуктивний метод, що характеризує встановлення емпіричних даних та аналізу й їх узагальнення; метод суцільної вибірки, що залучено для підбору необхідних досліджуваних одиниць в матеріалах дослідження. Отримані результати дослідження мають значний потенціал для застосування в навчальному процесі, зокрема на лекціях і практичних заняттях з таких дисциплін, як «Практичний курс англійської мови», «Практика перекладу галузевої літератури» та «Перекладознавство». Матеріали дослідження можуть бути використані для створення навчальних посібників, завдань для студентів та ілюстративного матеріалу для лекцій.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження, викладені в даній кваліфікаційній роботі були апробовані на Міжнародній науково-практичній конференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови», за результатами якої опубліковано тези:

Kozlova O. S. (2024). Decoding emotion: exploring the translation challenges in president Zelensky's speeches. «Ad orbem per linguas. До світу через мови». Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Семіотика української незламності: мова – освіта – дискурс», 16-17 травня 2024. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2024. с. 450-451, https://knlueduua.my.sharepoint.com/:b:/g/personal/website_knlu_edu_ua/EXOqCvfsGVVCuIrQBhKjfrAB91SvgDlcrfj4X-FOeXfPtw?e=RDbuUz.

Структура роботи. Структура магістерської роботи включає вступну частину, три основні розділи, кожен з яких завершується окремими

висновками. Робота узагальнюється розділом загальних висновків. Додатково наведено список використаних джерел, допоміжні матеріали в додатках та стисле резюме. Загальний обсяг основного тексту становить 80 сторінок.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО АСПЕКТУ ЗБІРКИ АНГЛОМОВНИХ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО “A MESSAGE FROM UKRAINE”.

1.1 Експресія та різновиди експресивних засобів у політичному дискурсі.

Поняття експресії, як одного з видів мовних засобів, являє собою підкреслене виявлення почуттів чи переживань. Експресія складається з висловлювань, за допомогою яких ми можемо точніше донести до слухача свої думки: поетичні метафори, жарти, скорочення. Експресивним є тип висловлювань, що змінює їх розуміння та сприйняття, привертає увагу слухача, активізує думки, викликає збільшену напругу у почуттях тощо. Поняття експресивності є окремою складною лінгвістичною категорією, що існує в різних стилях мовлення.

У в дослідженнях німецького науковця К. Ердмана «Значення слова» поняття експресивності було вперше зазначено та відмічено терміном побічний зміст [1]. Учений відділяє експресивність від ще одного «другорядного» елемента – емоційного забарвлення. Теоретичні дослідження даного терміну викладені в монографії чеського вченого Я. Зими «Експресивність слова в сучасній чеській мові», у статтях М. Пилипинського [7] та в дослідженнях багатьох інших відомих мовознавців.

Соціальні зміни суттєво вплинули на вивчення експресивності мови. Дослідники все більше уваги приділяють тому, як соціальний контекст формує наше використання експресивних мовних засобів.

Одним із цікавих прикладів вираження поняття експресивності може бути поетична лексика, що досить довго використовувалась у вузьких контекстах та набула «особливого» забарвлення. Розвитку емоційно-експресивного вираження в слові сприяє постійне переносне та метафоричне вживання. Остаточо може визначити емоційно-експресивне забарвлення слова той контекст, у якому воно використовується. Експресивні відтінки значення слова є одним із складників його стилістичної характеристики, такі слова вживаються переважно у тих текстах, де постійно й послідовно

виявляється емоційна оцінка ставлення до об'єкта [50].

Поняття експресії слід відносити до передачі індивідуального стилю автора або оратора, емоційності та специфічного тону мови у тексті. Експресивні засоби ж, у свою чергу, є мовними засобами, що підсилюють емоційність, виразність і відчуття, вміщені у тексті або промові.

Цікавість до взагалі існування та вживання емотивно-експресивної лексики була притаманна українським та зарубіжним мовознавцям протягом усього ХХ сторіччя. Починаючи з середини 50-х рр. ХХ століття, відбувається старт вивчення експресивності мови і мовних творів.

На сьогоднішній день вчені виділили великий спектр емотивно-експресивних мовних засобів (епітети, метафори, порівняння та інші), також було досліджено, як експресивність впливає на сприйняття тексту читачем, як впливає на сприйняття змісту та які емоції викликає. Багато різноманітних поглядів на проблематику вживання поняття експресивності зображені у працях В. І. Томашпільського, Ш. Баллі та в роботах багатьох інших відомих науковців. Дослідження експресивності дозволяє нам краще зрозуміти, як мова формує нашу особистість і як автори використовують мовні засоби для впливу на читачів. Експресивність відображає мовну стратегію автора і є інструментом маніпуляції. Швейцарський лінгвіст Шарль Баллі став засновником поняття експресивності та зробив значний внесок в розвиток концепції даного поняття, визначивши експресивність як одну з стилістичних ключових категорій. Серед ключових тез Ш. Баллі можна виділити три основні:

- лінгвіст одним з перших зазначив, що експресивність є складним стилістичним явищем, яка потребує детального аналізу;
- розрізнив експресивність мови та індивідуального мовлення, а саме визначив що:
- експресивність мови - це системні, наперед задані мовні засоби, які несуть у собі певний емоційний заряд. Це можуть бути як окремі слова (наприклад, зменшувально-пестливі суфікси), так і цілі

фразеологізми, які виражають певні емоції або оцінки.

- експресивність індивідуального мовлення - це індивідуальний вибір мовних засобів, який визначається конкретною ситуацією спілкування, емоційним станом мовця та його індивідуальними особливостями.

Ш. Балі виділив три ознаки експресивних знаків:

- 1) Експресивні знаки є частиною мовної системи і існують незалежно від конкретного мовця.
- 2) Використання експресивних знаків не передбачає творчого акту, оскільки мовець обирає вже готові мовні засоби.
- 3) Експресивні знаки завжди несуть у собі певний емоційний заряд, який впливає на сприйняття мовлення.

Ми неохоче помічаємо, як експресивні слова впливають на нас через емоції та асоціації. Їхнє значення виникає в порівнянні з іншими словами. Дослідження експресивності, особливо в політичних текстах, стає все більш актуальним, оскільки такі тексти часто використовують експресивні засоби для маніпуляції свідомістю широких мас. Розуміння механізмів впливу експресивності допомагає нам критично оцінювати інформацію і протистояти маніпуляціям.

I. В. Колбукова пропонує детальну класифікацію експресивних засобів мови, охоплюючи при цьому різні рівні мовні системи – від фонетичної до текстової. Її класифікація має велике значення як для лінгвістики, так і для інших галузей, а саме:

- 1) допомагає більш глибоко зрозуміти механізми створення експресивності в мові, а також виявити національно-культурні особливості використання експресивних засобів;

- 2) дозволяє аналізувати художні тексти з точки зору використання експресивних засобів, що сприяє більш повному розумінню авторського задуму;

3) допомагає зрозуміти, як мовні засоби впливають на емоції і поведінку людей;

4) може бути використана для навчання ефективного спілкування, а також для розвитку мовленнєвих навичок.

Філологи виділяють кілька шляхів до визначення засобів, що утворюють експресивний ефект:

– розуміння експресивності як конотації;

– розгляд експресивності як оцінності;

– дослідження експресивного знака, як протилежного по стилю до нейтрального стилю висловлювань ;

– розуміння значення поняття експресивності як суб'єктивної модальності та образності.

Аугментативність, як засіб посилення емоційного забарвлення мови, стала предметом активних досліджень у лінгвістиці. Починаючи з 80-х років ХХ століття, вчені вивчають різноманітні прояви аугментативності в мові, зокрема в морфології, лексикології та фразеології. Дослідження в цій галузі дозволяють глибше зрозуміти, як мова впливає на наших емоцій та сприйняття.

Неоднозначність феномену аугментативності відображена в численних визначеннях. В широкому розумінні аугментативи – це слова зі значенням збільшення, які нерідко передають відтінки негативної оцінки, а саме згрубілості та зневажливості (Ю. Ковалів, О. Селіванова). Визначення поняття аугментативності значною мірою пояснюється специфікою мови дослідження. На відміну від слов'янських та романських мов, де значення збільшуваності зазвичай виражається за допомогою морфологічних засобів, в англійській мові для цього частіше використовується лексика.

Аугментативність перебуває у тісній взаємодії і з категорією компаративності, в семантиці якої на перший план висувається ідея порівняння – якісного, кількісного, часового чи просторового зіставлення принаймні двох різних предметів або ж одного предмета зі самим собою за

різних обставин. Актуальним є окреслення взаємозв'язку аугментативності з категорією градуальності. Поруч з тим, коли область функціонування градуальності охоплює всю градаційну шкалу, потребуючи рівноправного вивчення елементів мови як з семантикою зменшення, так і збільшення, аугментативність окреслює лише один із полюсів цієї шкали, позначаючи динамічне зростання ознак чи параметрів об'єкта, тобто лише один із аспектів зміни міри і ступеня вияву ознаки, процесу або дії відносно певної нейтральної точки.

Принцип симетричності у мові часто зумовлює розгляд окремих мовознавчих проблем у зіставленні з іншими, семантично й функціонально спорідненими, а тому аугментативність протиставляється демінутивності у рамках ширшого зіставлення «великого» й «малого». Такий підхід цілком закономірний у вивченні цих категорій на рівні словотвору, оскільки дозволяє розробити комплексну характеристику їхніх складових на основі принципів системності та взаємодоповнюваності.

Серед основних дієвих експресивних засобів на словотвірному рівні відрізняють демінутивні й аугментативні суфікси. Демінутиви або зменшувальні утворення (від латинського *deminutivum* – зменшувальне слово) – це похідні іменники, що вживаються для вираження значення зменшеності, яке не рідко ще й супроводжується значенням суб'єктивної оцінки: часто позитивної (пестливої) або рідко негативної (зневажливої). Загально відомі демінутиви трьох ступенів, що створені від іменників, які позбавлені значення зменшеності: дівча – дівчина – дівчинка – дівчинонька. Демінутиви переважно використовуються в розмовній мові.

Спочатку зменшувальні форми мали чітко визначену функцію – передавати ознаку зменшеності. Однак з розвитком мови їхнє значення розширилося, і вони почали виражати також суб'єктивне ставлення мовця до предмета. Сьогодні мова пропонує багатий арсенал засобів для вираження пестливості, що створює можливості для вибору найвлучнішого варіанту в кожному конкретному випадку.

Зменшувальні назви можна розділити на три категорії:

- 1) ті, що просто передають менший розмір або об'єм;
- 2) ті, що крім зменшення, виражають додаткове емоційне ставлення, як позитивне (пестливість), так і негативне (згрубілість);
- 3) ті, що виражають лише позитивну емоційну оцінку.

Дослідження демінутивної та аугментативної лексики існують вже досить давно та займають один з пріоритетних напрямків у лексикології. Ключове питання стосується ролі демінутивних та аугментативних суфіксів у словотворенні: чи вони є словотворчими моделями, що створюють нові слова з узагальненим значенням, чи ж вони лише змінюють форму існуючого слова, додаючи до нього додаткове значення. З точки зору соціально-когнітивного підходу, продуктивність суфіксальних похідних у мовах світу визначається не лише внутрішніми мовними закономірностями, а й зовнішніми факторами, такими як культурні особливості, менталітет, природні умови та соціальні структури. Лексико-семантичний аспект полягає у визначенні вихідного значення об'єктивної зменшеності чи збільшеності або емотивно-оцінних смислів, які виходять за рамки квантитативності [1: 198]. Компромісним є твердження, що відображення дійсності, як логічної, так і емоційної, становить єдиний процес пізнання світу, а встановлення межі між денотацією і конотацією можливо тільки гносеологічно.

Термін «евфемізм» має грецьке походження і буквально означає «добре слово». Він був уведений у мовознавство для позначення стилістичного прийому заміни грубих або неприємних виразів більш м'якими та евфемістичними. У кожній мові завжди існували так звані «сакральні» чи заборонені слова, які вживати було заборонено, і, для заміни чи згладжування лексики такого типу, використовувались так звані евфемізми. У історичних теоретичних роботах наголошується на появі евфемістичної заміни. Також є згадки того, що основна функція евфемізмів тісно пов'язана з культурою того чи іншого народу, заборонаю в певних спільнотах на вживання певних слів, обумовленою різними факторами – релігійними, історичними, етичними

тощо [14: 8]. Питання евфемізму привертало увагу багатьох дослідників, серед яких такі відомі науковці як А. М. Кацев, Г. Пауль, Дж. Хьюз та Ж. Вандріес. Проблему виникнення евфемізмів аналізували В. П. Москвін, І. Р. Гальперін та інші. Функціонування евфемізмів у мові вивчали Б. А. Ларін, В. Б. Великородна, Є. В. Корнелаєва та інші науковці.

Питання політичної коректності в англійській мові розглядали М. Ю. Палажченко, С. Г. Тер-Мінасова та інші лінгвісти. Словник "*A Dictionary of Euphemisms and Other Doubletalk*", Н. Rawson, є найкращим джерелом для вивчення евфемізмів в англійській мові., також варто зазначити С. G. Silver, "*The Wordsworth Book of Euphemisms*" by J. S. Neaman, "*A Dictionary of Euphemism*" by R.W. Holder, [15: 70].

Через різноманітність випадків використання, поняття «евфемізм» не має однозначного визначення в лінгвістиці. Для більш чіткого розуміння цього явища, його можна класифікувати на три великі групи.

До першої групи слід віднести поняття, в яких єдиним завданням евфемізмів вважається пом'якшення неприпустимих та грубих висловлювань:

1. Деякі лінгвісти давали визначення поняттю евфемізму як мовній одиниці, що використовується мовцем для визначення термінів, що вже отримали назви, але характеризуються як неприйнятні, грубі, непристойні або ганебні. Вони знаходяться в словниковому складі мови і є синонімами слів, що раніше позначали дані поняття [8: 164];

За визначеннями І. Безпечного, евфемізмом може вважатись пом'якшувальне або маскувальне слово та вислів, що використовується для заміни іншого слова, занадто непристойного, зневажливого, або навіть ненормативного у контексті [4].

Окрім відомої функції пом'якшення, евфемізми, згідно з визначеннями другої групи, мотивуються соціальними факторами. Основна мета їхнього використання це мінімізація негативних наслідків спілкування та конфліктів в комунікації, не даючи співрозмовнику у відчуття дискомфорту під час комунікації [18: 29]; Е. Партридж стверджує, що евфемізм – це розсудливість

у мові, що використовується не для того, щоб приховати правду, факт або річ, а лише для того, щоб мінімізувати неприємне сприйняття слухачем мовної ситуації” [55: 17].

У визначеннях третьої групи, однією з головних вважається функція приховування дійсності: 1. За В. П. Москвіним поняття евфемізму вивчається як вживання мовних приховувань з метою зменшити, приховати, згладити тематику спілкування та все ж таки залишити бажаному простір для власного розуміння теми спілкування [25: 61]; 2. Дж. Лоуренс: «Евфемізмами є ті слова, які (з будь-яких причин) показують ключову ідею в прихованому, замаскованому або більш м'якому вигляді» [54: 56].

Емотивно-експресивну лексику у політичних промовах президента України Володимира Зеленського слід розглядати як поняття неймовірно широке, що передбачає адекватне донесення до слухача модальної та емоційної сторін повідомлення, вплив мовлення на слухачів за допомогою лексичних засобів, що включають в себе різноманітні стилістичні прийоми, що використовуються для підкреслення його повідомлення та надають їм емоційну і змістову яскравість і насиченість.

Один з найвідоміших експресивних засобів, яким часто користується Володимир Зеленський, є гумор та жартівливі висловлювання. Президент навіть у складних темах має звичку вдаватись до пародій, гумористичних аналогій і іронічних коментарів, що з легкістю допомагає йому привернути увагу будь-якої аудиторії, та спілкуватись з будь-яким слухачем у легкій і доступній для кожного формі. Крім того, в промовах В. О. Зеленський часто використовує такі риторичні фігури як повтори, антитези, гіперболи тощо. Вони допомагають створити емоційне звучання та легку запам'ятовуваність його промовам, підкреслити ключові пункти та ідеї в поданій інформації. Президент широко користується фразеологізмами, фольклором та ідіомами, що допомагає створенню особливого образу та покращує взаєморозуміння з аудиторією. Загалом, застосування цих експресивних засобів у промовах Президента допомагає йому досягти ефективної комунікації, підкреслюючи

та посилюючи важливі моменти його виступів.

1.2 Проблематика перекладу емотивно-експресивної лексики у політичному дискурсі.

У лінгвістичній науці простежується новий орієнтир – культура, яка знаходиться у багатосторонній залежності від мови, визначається й впливає на неї. У центрі уваги наукових досліджень мовна особистість з великою кількістю форм, манер спілкування та соціально-психологічних ролей. Одним із аспектів мовлення людини є вербалізація її емоційної сфери. Вчені різних наукових дисциплін (філософії, психології, біології, медицини, лінгвістики) досліджували механізми роботи саме цієї сфери людини. Поява емотіології тексту, як нового лінгвістичного напрямку, є результатом зародження цікавості лінгвістів до феномену емоцій та безпосередньо їхнього відображення у мові. У мовознавстві розрізняють два аспекти вираження почуттів: опис емоцій (коли ми просто говоримо про те, що відчуваємо) та їх безпосереднє вираження (коли ми передаємо емоції через мову). Цей мовний вираз емоцій і називається емотивністю. Емоції – це суб'єктивні переживання, а емотивність – це мовний механізм, за допомогою якого ці переживання передаються [2]. Під емотивним текстом розуміємо висловлювання, сформульоване одним чи декількома реченнями, яке передає поряд з факультативною і емоційну інформацію (чи тільки лише її) за допомогою як мінімум одного емотивного засобу – лінгвістичного чи паралінгвістичного, який виражає визначену емоцію, більш чи менш адекватно усвідомлювану усіма комунікантами в даній ситуації [3]. Серед ефективних мовних засобів, які виражають емотивність у творах виокремлюють інвективи, емоційно-підсилювальні прислівники, прикметники, а також вигуки та оклики.

Проблематика перекладу емотивно-експресивної лексики включає кілька складних аспектів: по-перше, лексика такого виду виражає почуття, емоції, або просто існує за межею звичайного мовлення, що може робити її

тяжкою для точної передачі в іншій мові; по-друге, експресивні словосполучення часто мають специфічні конотації та відтінки культури, що можуть бути важкими для відтворення в мові перекладу. Наприклад, експресивне вираження задоволення або обурення може мати різний вигляд в різних культурах. Також існує велика проблема перекладу ідіом або фраз, що мають спеціальне значення та виходять за межі дослівного перекладу. Інтерпретація та передача експресивних ідіом може стати тяжким завданням, оскільки вони часто мають унікальну семантичну структуру або неповторний граматичний формат.

Переклад експресивності та експресивних засобів може бути викликом для перекладача, оскільки можуть виникати проблеми з точним передаванням нюансів і кольору авторського стилю. Перекладачеві необхідно зберегти інтенцію та ефективність експресії, збалансувавши її з мовними особливостями цільової мови. Під час перекладу експресивності важливо враховувати контекст та специфіку авторського почерку. Використання адекватних еквівалентів, живих метафор, активізація лексичних засобів, розширення репертуару виразів із синонімів – це лише деякі засоби для досягнення мети. При цьому варто зауважити, що емотивно-експресивні засоби за своєю природою містять безкінечні градації та найтонші відтінки, які неймовірно важко помістити в будь-які рамки.

Адаптуючи експресивний стиль під цільового читача або аудиторію, варто також враховувати культурні відмінності та нюанси. Однак, при перекладі експресії завжди існує деяка ступінь втрати, оскільки кожна мова має свої унікальні виразові можливості. Перекладач повинен зробити вибір між затримкою оригінальної яскравості та забезпеченням зрозумілості, адекватності та прийнятності тексту у цільовому середовищі. Важливо звертати увагу на пріоритетність інформації, співвідношення контексту та культурних норм при визначенні стратегії перекладу експресії та експресивних засобів.

Широко відомий тип перекладу емотивно-експресивної лексики – це трансфер емоцій. Тобто, використовуючи даний підхід, перекладач намагається відшукати в мові перекладу відповідні вирази, які б максимально передавали емоційне навантаження вихідного висловлювання. Однак, даний підхід може мати свої обмеження, оскільки різні мови можуть мати власні унікальні способи вираження емоцій.

Ще одна широко використовувана в перекладознавстві стратегія – це почерговість формулювань. При цьому перекладач спробує відшукати альтернативні варіанти виразів, що передають аналогічне емоційне навантаження. Цей підхід дозволяє знайти компроміс між точністю та передачею емоцій. Окрім того, контекст «гри» для перекладу емотивно-експресивної лексики є важливим. Тобто, при перекладі слід враховувати ситуацію, у якій використовується дана лексика, та спробувати передати не тільки саме слово, але і його імпліцитні зв'язки та конотації.

Ключова проблема перекладу експресивних словосполучень полягає в тому, що при передачі їхнього прямого значення часто втрачається додатковий емоційний і стилістичний зміст. Традиційно до засобів вираження емоцій належать емпатичні конструкції типу *It is (was)+smth (smb)+-+that (who)...*, конструкції з відносним займенником *what*, конструкції з інверсією, а також псевдо порівняльні конструкції [9: 2]. Еліптичні речення, повтори і паралельні конструкції, а також номінативні речення теж надають тексту емоційного забарвлення. Також, серед труднощів при перекладі емотивної лексики виділяють таку проблематику як: збереження емоційно-оцінних конотацій, образного компонента та лексичної асоціативності; переклад стилістично забарвленої лексики часто створює додаткові труднощі, оскільки пошуки еквівалента для лексеми оригіналу ускладнюються наявністю у ній, крім денотативного, конотативного значення; вибраний при перекладі еквівалент повинен відобразити все різноманіття функцій лексичних одиниць оригіналу, зокрема розвиток у ньому експресивної та емоційної конотації. Це пояснює необхідність лінгвістичного аналізу твору та його перекладів у

зіставному аспекті.

Передача мови тексту оригіналу часом є непростим завданням. Мовознавці виділяють два етапи у процесі перекладу прози: перший пов'язані з осмисленням тексту іноземною мовою, другий із відтворенням тексту рідною мовою. Робота перекладача полягає не тільки в перекладі слів, а й у передачі емоційного забарвлення тексту. Від перекладача зазвичай вимагають знання іноземної мови, вміння використовувати багатства рідної мови та відносне знайомство з тим, про що йдеться у перекладеному творі. Перекладач експресивних висловлювань повинен вміти відчувати ті емоції, які закладені в оригіналі. Іншими словами, перекладачеві потрібно бути чуйним реципієнтом. Питання про перекладача як реципієнта, здатного співпереживати з автором і перейнятися емоційним настроєм твору, що перекладається, ще не має наукового обґрунтування в теорії перекладу, хоча адекватний переклад, як відомо, багато в чому залежить не тільки від раціонального сприйняття твору, від розуміння всього змісту, але і від точного і повного сприйняття емоційно-оцінної інформації, що міститься в оригіналі [7: 24]. Переклад – це завжди суб'єктивний процес, оскільки перекладач, незалежно від своєї кваліфікації, неминуче вносить у текст власне розуміння та інтерпретацію. Сприймавши семантичну та емоційно-експресивну інформацію, закладену у фразі, що підлягає перекладу, перекладач відтворює цю інформацію в матеріальних одиницях мови перекладу, прагнучи зберегти її повний обсяг: не підшукує, як іноді прийнято думати, відповідників кожному слову і словосполученню вихідної фрази, а «переживає» її сенс [3: 28]. Завдання перекладача – досягти такого ж емоційного ефекту мовою перекладу, як і в оригінальному тексті.

Важливою емотивно-експресивною одиницею мови є вигук. Незважаючи на те, що багато вигуків, які передають емоції, мають схоже значення, їх не можна вважати повними синонімами. Значення вигуку залежить від контексту, в якому він вживається, а також від культурних особливостей мовців. Питанням та проблематикою перекладу емоційно-

забарвленої лексики займалося багато лінгвістів і перекладачів. Кожен з них пропонував свої шляхи щодо оптимальних способів їх перекладу, але всі вони сходяться на думці, що крім необхідності глибокого знання мови емоцій та лексики з емоційним забарвленням від перекладача потрібна точна передача всіх фарб оригіналу зі збереженням своєрідності епохи, без вилучення інформації, закладеної в тексті оригіналу. Тільки в такому випадку вдасться досягти найбільшої рівноправності передачі емоційного заряду тієї чи іншої одиниці оригіналу в перекладному тексті.

Для прикладу перекладу політичного дискурсу розглянемо фрагмент промови В. О. Зеленського зі збірки англомовних промов «A message from Ukraine»: *“One day soon, loved ones will be together again. Our flag will fly over the occupied cities again. Our nation will be returned and there will be peace again. And the world will no longer dream in black and white. It will only dream in blue and yellow – Незабаром близькі люди знову будуть разом. Наш прапор знову замайорить над окупованими містами. Наша нація повернеться, і знову настане мир. І світ більше не буде снитися в чорно-білих тонах. Він бачитиме лише синьо-жовті барви”* (MU, 110).

При перекладі цієї промови дуже важливо добирати такі слова і вирази, що підсилюють емоційний вплив тексту, роблячи його більш виразним, щирим та зворушливим для того, щоб вірно передати емоцію кожного слова в мові оригіналу.

Для подолання проблем при перекладі експресивної лексики перекладачу важливо мати широкі знання, що враховують культурні, історичні та соціальні аспекти різних мов. Також, варто звертати увагу на контекст вживання слів та виразів, оскільки їх емоційне забарвлення може залежати від ситуації. У певних випадках перекладачу слід використовувати еквівалентну експресивну лексику в мові перекладу, що максимально точно передає інтенсивність та емоційність виразу з мови оригіналу.

Загалом, переклад емотивно-експресивної лексики – це завдання, що вимагає вміння від перекладача розуміння та відтворення емоційного навантаження мови оригіналу.

1.3 Особливості використання експресії у політичному дискурсі.

Під визначенням дискурсу у соціолінгвістиці розуміють комунікацію людей з позиції їх належності до одної соціальної групи або обраної поведінки у певній мовленнєвій ситуації [7: 73]. Цікавим є також визначення дискурсу як сукупності висловлювань, що стосуються певної проблематики, і розглядаються у взаємних зв'язках із цією проблематикою, а також у взаємних зв'язках між собою [6: 7]

Поняття політичного дискурсу є явищем, зосередженим на суспільстві, владі та військових конфліктах. Даний термін спрямований на використання в політичному контексті. Під час даного типу комунікації оратором вживаються різноманітні мовні засоби, починаючи від термінології з галузі політики і завершуючи пропагандою з метою забезпечення ефективної взаємодії між політичними акторами та суспільством в цілому [1].

Серед сучасного ритму життя політичний дискурс, як вид комунікації, посідає вагомe місце. З цього можна зробити висновок, що політичні переконання людей формуються під впливом того, що вони чують про політику. Крім того, вирішення багатьох політичних проблем залежить від того, наскільки адекватно ці проблеми будуть інтерпретовані [6: 250]. Так як серед головних особливостей політичного дискурсу виділяють його емотивність, пов'язану з виявом почуттів, емоцій, оцінок, і експресивність, що здійснює цілеспрямований вплив на адресата [6: 252]. Тож, сьогодні важливим є вивчення емоційно-експресивних мовних засобів, які використовуються у політичному дискурсі. Цікавість тематики даного дослідження полягає у тому, що в сучасній лінгвістиці широкого вивчення потребує проблема використання політиками мовних засобів з ціллю вираження власних почуттів та впливу на громадян.

Комунікація в сфері політики неодноразово слугувала об'єктом міждисциплінарних студій багатьох зарубіжних та українських дослідників, а зокрема: Т. А. ван Дейка, Р. Барта, М. Фуко, А. Грамші, Ю. Хабермаса, К. Серажим, А. Худолія, В. Лук'янець, Л. Павлюк, В. Павлуцької, Г. Почепцова, О. Красненко, Т. Чрділелі та інших. Науковці стверджують, що особливості сприйняття інформації суб'єктами політичного дискурсу зумовлюють наповнення текстів вербальними засобами, які надають висловлюванням емоційного забарвлення, виявляють позицію в оцінці явищ політичного життя, свідчать про високий рівень мовної культури [1: 38]. Виходячи з цього, політики свідомо обирають такі мовні засоби, як різноманітні слова, фрази та конструкції, які дозволяють їм впливати на емоції аудиторії. На морфемному рівні здебільшого найуживанішими емоційно-експресивними мовними засобами є префікси та суфікси, а зокрема суфікс *-est*, за допомогою якого утворюється найвищий ступінь порівняння прикметників. «Експресивність оцінних значень виявляється у їх інтенсифікації, тобто підвищенні міри оцінного змісту, наприклад, ступені порівняння прикметників є досить дієвим методом висловлення емоцій як позитивних, так і негативних» [6: 254]. Згідно з дослідженнями науковців, «найпродуктивнішими лексико-граматичними класами слів, що беруть участь у вираженні оцінки в текстах політичного дискурсу, є прикметники» [6: 255]. Отже політики у своїх промовах користуються словами, що означають ознаку, яка вже має якість емоційне забарвлення та завершену оцінку ситуації. Емоційні слова з хорошою чи поганою оцінкою, наприклад: *good, excellent, wonderful, stunning, bad, horrible* 'хороший, відмінний, чудовий, приголомшливий, поганий, паскудний, кепський, жахливий' [1: 39] – найчастіше вживаються з метою маніпулювання емоціями аудиторії та формування бажаного сприйняття інформації. Зокрема, прем'єр-міністр Великої Британії часто використовує емоційно забарвлене слово *bad* описуючи політику своєї попередниці, тим самим підкреслюючи свою власну правильність: *“And I admired her restlessness to create change. But some*

mistakes were made. Not borne of ill will or bad intentions. Quite the opposite, in fact. But mistakes nonetheless – Я був захоплений її безмежним бажанням змінити світ. Але деякі помилки були зроблені. Не через злу волю чи погані наміри. Зовсім навпаки, насправді. Але все ж таки помилки” [4]. Також, у мові політиків можна помітити паралельні конструкції, що дають змогу зробити наголос на найважливіших ідеях у промові та зробити її у потрібному стилі. При цьому паралельні конструкції часто містять лексичні повтори, їхній ефект на реципієнта є досить сильним, оскільки паралельні конструкції поєднують логічні, ритмічні, емотивні та експресивні аспекти [5]. Наприклад, у промові прем'єр-міністра Великої Британії емоційно-експресивними засобами, що використовуються з метою висловлення солідарності з Україною та незмінної підтримки українців, є такі паралельні конструкції: *“So we will continue to support Ukraine. We will continue to stand up for the rule of law and the fundamental principles of sovereignty and self-determination, and we will build a global economy that is more secure, more stable and more resilient”* – Тому ми продовжуватимемо підтримувати Україну. Ми продовжуватимемо відстоювати верховенство права та фундаментальні принципи суверенітету і самовизначення, і ми будуватимемо глобальну економіку, яка буде більш безпечною, більш стабільною і більш стійкою [3].

Згідно з дослідженнями науковців у сфері лінгвістики, для маніпулювання свідомістю слухача політики часто використовують евфемізми – емоційно нейтральні слова чи вирази, які допомагають мовцю делікатно повідомити новину, яка є неприємною для реципієнта [5].

У наукових дослідженнях, присвячених політичній експресивній лексиці, актуальними є питання різних аспектів її перекладу. Активізація політичного життя призводить до зростання інтересу до політичних комунікацій. Переклад політичних текстів у цьому контексті є особливо важливим, оскільки від точності передачі емоційного змісту залежить успіх політичної комунікації. Поняття експресивності тлумачиться як вияв

відношення мовця до висловлення, що наближує експресивність та поняття модальності, і як вияв емоцій та стилю, а нерідко й поєднують в експресивності емоційність, образність, стилістично-функціональне забарвлення.

Автори промов часто вдаються до різноманітних синтаксичних конструкцій, щоб зробити свою мову більш виразною. Хоча, синтаксичні засоби значно відрізняються один від одного за своїми функціями й структурою. Політична промова відіграє важливу роль у формування поглядів та думок з метою впливу на розум та волю людей. За характером подачі, образності та лексичного наповнення політичні промови відносять до публіцистичного стилю мовлення, що відрізняється властивими йому суспільно-політичною лексикою, риторичними запитаннями, вигуками, повторами. На лексичному рівні мови характерними рисами політичних промов є широке використання політичної термінології та книжних слів. Політичні промови це специфічний вид виступів, тому що головною його метою є залучення та переконання аудиторії і всі можливі деталі мають бути враховані під час підготування та виголошення промови. Створення політичної промови – це копітка робота, яка включає в себе збір інформації з різних джерел та адаптацію тексту до конкретних обставин. Кожен з різновидів промови формується на основі конкретних завдань та планів. Проте, основні мовленнєві особливості включають в себе термінологічні кліше, метафори, цитати, авторські неологізми та евфемізми.

Під час перекладу вид політичного дискурсу вимагає уваги перекладача до адаптації структур речень та синтаксичних особливостей відповідно до прийнятих мовних норм мови перекладу. При цьому наймовірно важливим є не лише передача сенсу оригіналу, але й збереження натуральності та ясності для читачів мови перекладу.

Одним із ключових завдань перекладача при роботі з політичним дискурсом є зміна порядку слів, щоб відповідати лінгвістичним нормам. Це особливо актуально для української мови, де порядок слів може відрізнятися

від оригіналу.

Крім того, у процесі адаптації важливо враховувати лексичні аспекти та вибір слів, щоб максимально точно передати виразовий потенціал оригіналу та врахувати емоційний тон тексту.

Синтаксичні трансформації також використовуються для передачі емоційного забарвлення та стилю оригіналу в перекладі. Уникання непорозумінь та збереження логічної послідовності є не менш важливими аспектами в перекладі політичного дискурсу. Як зазначає О. Селіванова, перекладацька трансформація – це свідоме втручання перекладача в текст з метою досягнення певної мети: збереження смислу, адаптації до культури, створення певного ефекту на читача [2].

Основні синтаксичні трансформації, що використовуються у перекладі політичного дискурсу українською, включають:

1. Перестановка членів речення. Ця трансформація використовується для упорядкування речення відповідно до українських синтаксичних норм, наприклад: “*The President of Ukraine will meet with the Prime Minister of Canada* – Президент України зустрінеться з прем'єр-міністром Канади”.

2. Заміна одного члена речення іншим. Така трансформація дозволяє уникнути повторів або надати перекладу більш природний вигляд, наприклад: “*The Russian government is responsible for the war in Ukraine* – Російська влада несе відповідальність за війну в Україні”.

3. Утворення нових речень. Ця трансформація дозволяє розбити складне речення на простіші або додати додаткову інформацію, наприклад: “*The Ukrainian army is fighting against the Russian army, which is attempting to occupy Ukraine* – Українська армія воює проти російської армії, яка намагається окупувати Україну”.

4. Вилучення або додавання елементів речення. Ця трансформація дозволяє скоротити або розширити текст перекладу, наприклад: “*The United States is providing military assistance to Ukraine, including weapons, ammunition, and training* – США надають військову допомогу Україні, зокрема зброю,

боєприпаси та навчання” [3]. Отже, враховуючи всі ці аспекти синтаксичних трансформацій у перекладі політичного дискурсу, можна досягти не лише адекватності перекладу, але й зробити його природним та зрозумілим для читачів мови-мети.

Однією з проблем є використання термінології, яка не завжди має точні відповідники в українській мові. Тут перекладачам слід виявляти творчість та використовувати описові або кальковані переклади для передачі відтінків оригіналу. Уникання гальмування потоку інформації є важливою стратегією перекладу, оскільки велика кількість термінів та аббревіатур може ускладнити сприйняття тексту. Перекладачеві необхідно впевнено використовувати термінологію, зрозумілу для української аудиторії. Балансування між точністю та доступністю є ще однією трудностю перекладу. Перекладач повинен зберігати точність інформації, але формулювати її так, щоб вона була зрозумілою та вражала максимально широку аудиторію. Наприклад, англійське слово *missile* можна перекласти на українську мову як ‘ракета’ або ‘снаряд’. Однак ці два переклади мають різні відтінки значення. Слово ‘ракета’ зазвичай використовується для позначення зброї, яка запускається з землі або з повітря, а слово ‘снаряд’ – для позначення зброї, яка запускається з артилерійської установки. У контексті військово-політичного дискурсу перекладач повинен вибрати переклад, який найкраще передає значення оригінального слова. Для подолання цих труднощів необхідна як глибока мовна компетентність перекладача так і стилістичний аналіз тексту. Ключовим аспектом є знання актуальних подій та тенденцій у політичному дискурсі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

З плином років велика кількість провідних лінгвістів намагалися дати точне визначення такому поняттю як «експресія» чи повніше розкрити термін «експресивна лексика». З часом у сучасному мовознавстві так і не існує загальноприйнятих дефініцій для визначення вищезгаданих термінів.

Вигляд та значення експресивної лексики у мові постійно зазнає значних змін через безперервний розвиток науки і техніки. Зокрема, експресивна лексика є значущим засобом вираження почуття чи емоції для політичного дискурсу у роки війни. У наш складний час рівень зацікавленості у вивченні мови політичного дискурсу, стиль політичного спілкування, вираження планів та думок під час промови значно зріс.

На сьогоднішній день існує цілий ряд термінів, що виражають емоцію промовця та чітко визначення до кожного з них. У розділі 1 на основі праць дослідників проблематики експресивної лексики було надано визначення поняттю експресії, розглянуто класифікацію експресивних засобів мови за І. В. Колбуковою. Також надано визначення та наведено приклади таких експресивних засобів у лінгвістиці як аугментатив, демінутив та евфемізм.

Було реферативно розглянуто проблематику та особливості перекладу емотивно-експресивної лексики, які є особливості при роботі перекладача з даним завданням та шляхи досягнення якісного результату.

Також, у розділі 1 на основі праць багатьох зарубіжних та українських дослідників, а зокрема: Т. А. ван Дейка, Р. Барта, М. Фуко, А. Грамші, Ю. Хабермаса, К. Серажим, А. Худолія, В. Лук'янець, Л. Павлюк, В. Павлуцької та інших було описано визначення поняття політичного дискурсу, та розглянуто деякі з особливостей використання експресивної лексики та мету її використання у політичному дискурсі.

За основу роботи було взято збірку англомовних промов президента України В. О. Зеленського «Послання з України», що опублікувала британська компанія Hutchinson Heinewang.

РОЗДІЛ II.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОМОВ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО У ЗБІРЦІ АНГЛОМОВНИХ ПРОМОВ “A MESSAGE FROM UKRAINE”

2.1 Our values ‘Наші цінності’.

Збірка містить 4 розділи, до кожного з яких автором було ретельно

відібрано та розділено промови та крилаті висловлювання за їхнім змістом та контекстом.

Перший розділ збірки під назвою *Our values* ‘Наші цінності’ розпочинається з фрази президента, яку, скоріш за все, досі не дозволяв собі вживати жоден урядовий службовець “*We are all the president now. Ми всі зараз президенті*” [3], що використовується оратором для визначення спільної відповідальності за майбутнє нашої країни. Даним висловлюванням також виражено важливість колективних дій та співпраці для досягнення спільних цілей, тобто кожен українець може і повинен зробити свій внесок у поліпшення життя в країні.

Розділ «Наші цінності», який поділяється ще на 4 підрозділи, містить заклик до єднання Української держави, повернення земель та єднання Європи і України заради припинення війни та спільного майбутнього.

Отже, розглянемо на прикладах фрагментів промов із збірки вживання емотивно-експресивної лексики на англійській мові та її переклад на українську мову в розділі «Наші цінності»:

(1) “*Freedom is not about having unshackled hands. Freedom is about having unshackled minds* (MU, 10)” – Свобода полягає не в тому, щоб мати вільні руки. Свобода полягає в тому, щоб мати вільний розум.

«**свобода**» – слово в промові само по собі має потужний емоційний заряд, адже воно може асоціюватись з такими поняттями, як самовизначення, незалежність, щастя та можливість самореалізації.

«**не в тому, щоб мати вільні руки**» – висловом автор підкреслює в контексті, що свобода не обмежується лише фізичною властивістю, а також включає в себе свободу думки, свободу вибору та свободу дії.

«**мати вільний розум**» – в промові використовується метафора для того, щоб підкреслити важливість свободи мислення.

(2) “*Building Ukraine is a responsibility we all share. From now on, it is down to all of us to create the country that we want to leave to our children*”(MU, 14) – Розбудова України це спільна для нас відповідальність. Відтепер ми всі

повинні створити країну, яку хочемо залишити своїм дітям.

«**відповідальність**» – цим словом в промові підкреслена важливість та серйозність завдання, спільного для всіх членів суспільства.

«**спільна**» – тут емоційно підкреслено єднання людей, спільність мети.

«**створити**» – цим словом емоційно підкреслена величність задуму та можливість творити.

(3) “*For if we are to be a European country, that Europeanness begins with each of us* (MU, 14)” – Бо якщо ми маємо бути європейською країною, то європейське громадянство починається з кожного з нас.

«**маємо бути**» – вираз в промові підкреслює спільну мету та прагнення.

«**європейське громадянство**» – вираз в промові підкреслює комплекс цінностей та принципів.

«**з кожного з нас**» – емоційне підкреслення єднання людей, спільність зусиль.

(4) “*We have chosen a path that leads to Europe, but Europe is not somewhere ‘out there’. Europe is here, in the mind* (MU, 14)” – Ми обрали шлях, який веде до Європи, але Європа не десь «там». Європа тут, у свідомості.

«**ми обрали**» – вираз в промові підкреслює спільне рішення, відповідальність за вибір.

«**шлях**» – задум емоційного підкреслення руху до мети, прагнення до кращого.

«**веде до Європи**» – вислів емоційно підкреслює цінності та ідеали, до яких прагнемо.

«**Європа**» – омріяна мета, образ кращого життя.

«**не десь «там»**» – заперечення віддаленості від мети, підкреслення її близькості.

(5) “*I will gladly grant citizenship to anyone who is ready to build a new, strong and successful Ukraine. Come not to visit, but to return home*” (MU, 15) – Я із задоволенням надам громадянство кожному, хто готовий будувати нову,

сильну та успішну Україну. Приходьте не в гості, а щоб повернутися додому.

«**із задоволенням**» – виражається щире бажання та готовність до співпраці.

«**надам громадянство**» – вираз підкреслює в промові єднання, спільну справу.

«**готовий**» – підкреслює тут рішучість та щирість намірів мовця.

(6) “*Let’s be honest: Are nations really united today? If so, what exactly unites them? Disasters and wars, perhaps* (MU, 21)” – Давайте будемо чесними: чи дійсно нація сьогодні об’єднана? Якщо так, то що саме її об’єднує? Можливо, катастрофи і війни.

«**давайте будемо чесними**» – виражає емоційний заклик до щирості та відвертості.

«**чи дійсно**» – виражає в промові сумнів, підкреслює важливість питання.

(7) “*What do our meetings in this half offer humanity, if for some it is nothing more than political theatre?* (MU, 22)” - Що пропонують людству наші зустрічі в цій половині, якщо для деяких це не більше ніж політичний театр?

«**що пропонують**» – підкреслено скептицизм щодо корисності зустрічей.

«**людству**» - підкреслено масштабність та значущість очікувань.

«**в цій половині**» – вираз емоційно підкреслює обмеженість простору та впливу.

(8) “*Today, Ukraine is in a state of war. You can’t forget about it. You can’t ignore it* (MU, 31)” – Сьогодні Україна перебуває у стані війни. Ви не можете про це забувати. Ви не можете це ігнорувати.

«**сьогодні**» – це слово в промові емоційно підкреслює актуальність проблеми, терміновість.

«**перебуває у стані війни**» – емоційно сильне твердження Зеленського, що підкреслює трагічну реальність.

(9) “*Don’t come bearing souvenirs from abroad; simply bring your knowledge, experience and values* (MU, 15)” – Не приїжджайте з сувенірами з-за кордону; просто принесіть свої знання, досвід і цінності.

«**не приїжджайте**» – президент емоційно закликає тут до дії, до зміни ставлення.

«**з сувенірами з-за кордону**» – емоційно підкреслює в промові поверхневість та нещирість, також чужорідність, відірваність від реальних потреб.

«**знання, досвід і цінності**» – в промові емоційно підкресленні головні цінності України.

(10) “*So today, I appeal to Ukrainians all around the world. There are 65 millions of us. Ukrainians in Europe and Asia, in North and South America, Australia and Africa – I appeal to you all (MU, 14)*” – Тому сьогодні я звертаюся до українців по всьому світу. Нас 65 мільйонів. Українці Європи та Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Африки – я звертаюся до вас усіх.

«**сьогодні**» – словом сьогодні президент прагне підкреслити актуальність і важливість даного звернення.

звернення «до вас усіх» – пряме звернення президента з метою об’єднати усіх українців в одну спільноту

(11) “*We are not the ones who started this war. But we are the ones who must finish it (MU, 16)*” – Не ми розпочали цю війну. Але саме ми повинні її закінчити.

«**не ми розпочали**» – виражено чіткий та емоційний опис дії засудження агресора.

(12) “*Being Ukrainian is not a line in the passport. Being Ukrainian is here, in the heart (MU, 16)*” – Бути українцем - це не рядок у паспорті. Українець – це тут, у серці.

«**бути українцем**» – емоційне твердження, що підкреслює в промові єднання та спільність долі.

«**це не рядок у паспорті**» – метафоричний вираз, який протиставляє формальне визнання та щире почуття.

«**це тут, у серці**» – метафоричний вираз, який підкреслює в промові глибину та щирість патріотичних почуттів.

(13) *“Do not allow yourself to believe that war is far away (MU, 22)”* – Не дозволяйте собі вірити, що війна далеко.

«не дозволяйте вірити» – категоричне застереження, що підкреслює в промові небезпеку.

«що війна далеко» – вираз виражає самообман, який заперечує очевидну реальність.

(14) *“We must all realize that the strong leader is not the one who sends thousands of soldiers to their death without batting an eyelid. A strong leader is the one who protects the lives of everyone (MU, 22)”* – Ми всі повинні усвідомити, що сильний лідер – це не той, хто посилає тисячі солдатів на смерть, не змигнувши оком. Сильний лідер - це той, хто захищає життя кожного.

«ми всі повинні усвідомити» – заклик до єднання та спільного розуміння.

«змигнувши оком» – метафора, яка підкреслює в цій промові бездушність та байдужість.

«сильний лідер – це той, хто захищає життя кожного» – описано позитивний образ, який викликає емоційне схвалення.

(15) *“Do not be indifferent to the war in Donbas or to the occupation of Crimea. Do not be indifferent to Ukraine (MU, 31)”* – Не будьте байдужими до війни на Донбасі чи до окупації Криму. Не будьте байдужими до України.

«не будьте байдужими» – тут є категоричним закликом до дії, що підкреслює важливість небайдужого ставлення.

«війна на Донбасі» – емоційне нагадування автором про трагічну подію.

«окупація Криму» – також є емоційним нагадуванням в промові про несправедливість та втрату.

«не будьте байдужими до України» – президент вживає емоційний заклик щоб спонукати до любові та підтримки країни.

(16) *“We are a free people, free to create our own future. We should be proud of that. For we have paid – and continue to pay – a high price for our freedom (MU, 32)”* – Ми – вільний народ, вільний творити власне майбутнє. Ми маємо

пишатися цим. Адже ми заплатили – і продовжуємо платити – високу ціну за нашу свободу.

Все це речення має експресивний характер і є емоційно забарвленим.

Вислів «**вільний народ**» підкреслює незалежність та самостійність, протиставляє стан рабства чи підкорення.

Фраза «**творити власне майбутнє**» є емоційно забарвленим твердженням, що підкреслює у висловлюванні контроль над своєю долею та можливість творити бажане для себе майбутнє.

Слово «**пишатися**» виражає емоційний стан, почуття гідності та самоповаги за здобуту свободу.

«**висока ціна**» є в промові метафорою, що підкреслює значні жертви та зусилля, витрачені на здобуття свободи.

(17) “*We will never forget all those who have given their lives for Ukraine. We will never forgive those who took their lives and sought to deprive us of our freedom (MU, 32)*” – Ми ніколи не забудемо всіх, хто віддав своє життя за Україну. Ми ніколи не пробачимо тих, хто забирали їхні життя і прагнули позбавити нас свободи.

Фраза «**ніколи не забудемо**» підкреслює тут стійкість пам'яті та вірність тим, хто загинув.

Словосполучення «**віддав своє життя**» є емоційним евфемізмом, що використовується в промові замість "загинув", для підкреслення величності жертви.

Словосполучення «**ніколи не пробачимо**» – чітка та безапеляційна заява про неможливість прощення за злочини проти життя та свободи.

«**забирали їхні життя**» тут є емоційним описом насильницьких дій, що підкреслює жорстокість та безжальність ворога.

(18) “*For now is the time to change the way we think of ourselves. We are beautiful, strong, brave, intelligent, talented. We are invincible (MU, 32)*” – Адже зараз саме час змінити те, як ми думаємо про себе. Ми красиві, сильні, сміливі, розумні, талановиті. Ми непереможні.

Вислів «зараз саме час змінити те, як ми думаємо про себе» закликає слухача до глибинної трансформації самосприйняття.

«красиві, сильні, сміливі, розумні, талановиті, непереможні» – емоційно забарвлені слова, що підкреслюють в промові зовнішню привабливість, рішучість, відвагу та незламність народу України.

(19) *“It is our duty to commemorate the victims’ memory. But for a long time, there was no such commemoration (MU, 28)”* – Наш обов'язок – вшановувати пам'ять жертв. Але довгий час їхню пам'ять ніхто не вшановував.

Це речення має чітко виражений емоційний характер.

«**наш обов'язок**» емоційно забарвлене в промові твердження, що підкреслює моральну відповідальність за вшанування пам'яті.

Вислів «**вшановувати пам'ять жертв**» є емоційно забарвленим, що описує в промові дії з поваги та шани до загиблих.

«**їхню пам'ять ніхто не вшановував**» є емоційно забарвленим твердженням, що описує несправедливе ставлення до загиблих.

(20) *“Today, children and grandchildren tell their grandparents about war, and not the other way around. Today, Ukraine is in a state of war. You can’t forget about it. You can’t ignore it (MU, 31)”* – Сьогодні діти та онуки розповідають про війну своїм бабусям і дідусям, а не навпаки. Сьогодні Україна перебуває у стані війни. Про це не можна забути. Не можна ігнорувати.

Повторення фрази «не можна» в реченні підкреслює категоричність та неприпустимість байдужості до війни.

«**сьогодні діти та онуки розповідають про війну своїм бабусям і дідусям, а не навпаки**» – даний тут емоційний контраст виражає трагічність ситуації, коли звичний порядок речей зруйнований війною.

«**сьогодні Україна перебуває у стані війни**» – пряма заява, що чітко описує жахливу реальність, в якій живе український народ.

«**про це не можна забути**» – заклик, що виділяє важливість нагадування про трагедію війни.

(21) “*One day, I would like this speech to be known as the ‘fifteen minutes that changed the world’. I am well aware, however, that changing something that has existed for thousands of years is impossible in fifteen minutes (MU, 23)*” – Одного дня я хотів би, щоб цю промову назвали «п'ятнадцять хвилин, які змінили світ». Однак я добре розумію, що за п'ятнадцять хвилин неможливо змінити те, що існувало тисячоліттями.

«**одного дня я хотів би**» є емоційним описом мрії та прагнення до кращого майбутнього.

«**п'ятнадцять хвилин, які змінили світ**» – метафора, що описує короткий проміжок часу, який мав значний вплив на світ.

Емоційно забарвлене твердження «**за п'ятнадцять хвилин неможливо змінити те, що існувало тисячоліттями**» виражає тут стійкість існуючого порядку речей.

(22) “*Just look at Ukrainians’ response to the propaganda of those who call our people Nazis and anti-Semites. They elected me President (MU, 27)*” – Подивіться, як українці реагують на пропаганду тих, хто називає наш народ нацистами та антисемітами. Вони обрали мене президентом.

Словом «**подивіться**» – оратор закликає в своїй промові до уважного спостереження та емоційної залученості.

«**пропаганда**» – емоційно забарвлене автором слово, що описує ворожі та маніпулятивні дії.

«**тих, хто називає наш народ нацистами та антисемітами**» – чітке та емоційно загострене визначення тут ворожих дій.

«**они обрали мене президентом**» – підкреслення в промові демократичного волевиявлення та єднання українців.

(23) “*Nazism was defeated, irrevocably and forever. But it crippled many people’s lives, and touched almost every family (MU, 26)*” - Нацизм був переможений, безповоротно і назавжди. Але він скалічив життя багатьох людей, торкнувся майже кожної родини.

«**нацизм був переможений, безповоротно і назавжди**» - ця чітка й категорична заява підкреслює тут остаточність поразки нацистської ідеології.

«**він скалічив життя багатьох людей**» – емоційний опис жахливих наслідків нацизму, що торкнулися мільйонів долі.

«**торкнувся майже кожної родини**» – цей гіперболічний вислів підкреслює масштабність трагедії та її вплив на все суспільство.

(24) “*All Ukrainians. All our champions. They know that dignity is something you must never give up defending. But Ukrainians are not used to giving up. And that is why we Ukrainians have our freedom (MU, 35)*” - Всі українці. Всі наші перемоги. Вони знають, що гідність – це те, що ніколи не можна здаватися. Але українці не звикли здаватися. І саме тому ми, українці, маємо нашу свободу.

«**Всі українці. Всі наші перемоги**» – емоційний вигук, яким автор підкреслює єднання та спільну перемогу українського народу.

«**Вони знають, що гідність - це те, що ніколи не можна здаватися**» – цим чітким висловом виражено цінність гідності та незламність духу українців.

«**Але українці не звикли здаватися**» – ствердженням тут автор описує стійкість та бойовий дух українського народу.

«**І саме тому ми, українці, маємо нашу свободу**» – цей причинно-наслідковий вислів підкреслює, що свобода України здобута завдяки незламності її народу.

(25) “*Ukrainians understand a simple truth: that a life without freedom is not a life at all. That is why we fight for freedom, even at the cost of our own lives. Because we are fighting for our lives (MU, 32)*” - Українці розуміють просту істину: життя без свободи – це не життя взагалі. Саме тому ми боремося за свободу, навіть ціною власного життя. Тому що ми боремося за своє життя.

«**життя без свободи - це не життя взагалі**» – ця метафора виразно описує нестерпність життя без свободи.

«**навіть ціною власного життя**» – тут емоційним висловом автор підкреслює самовідданість українців у прагненні до свободи.

«тому що ми боремося за своє життя» – повторенням виражено, що свобода для українців є життєвою необхідністю.

Отже, перший розділ «Послання з України» містить ідеї, навколо яких зараз відбувається потужне єднання та визначаються головні цінності української нації. І саме ці ідеї вразили своєю щирістю та прямою не тільки Україну але і весь світ. В розділі неймовірно багато емоційних закликів до співпраці з Україною, до підтримки та до єднання всього світу. Для перекладу емотивно-експресивної лексики в цьому розділі слід звертати увагу не тільки на значення слів, але і на історичні події, що зараз відбуваються. Тільки так можна вірно зрозуміти та відтворити весь підтекст при перекладі з тексту оригіналу.

2.2 Our fight (Наша боротьба).

(26) “*We are strong. We are ready for everything. We will defeat anyone. Because we are Ukraine* (MU, 39)” - Ми сильні. Ми готові до всього. Ми будь-кого переможемо. Бо ми Україна.

Вислів, з якого починається другий розділ «Послання з України» став крилатим і цитується не лише в Україні, але й за кордоном. Адже споконвічна боротьба українців за свободу стала для іноземців своєрідним відкриттям про нашу державу. Розділ «Наша боротьба» також поділено на 4 підрозділи, в кожному з яких президент описує прагнення народу відстояти свої демократичні цінності починаючи з історичного екскурсу в минуле, порівнюючи Другу світову війну з повномасштабним вторгненням сьогодні. Другий розділ містить звернення до росіян, В. О. Зеленський пояснює звичайним людям, що їх вводять в оману і що українці не є і ніколи не були такими, якими їх описує їм місцева влада. В розділі «Наша боротьба» президент закликає Європу єднатись та разом з громадянами України зупинити цю страшну війну.

Наведемо приклади вживання В. О. Зеленським емотивно-експресивної лексики та варіанти її перекладу в другому розділі збірки промов:

(27) *“It is too late to think about repairs. It is time to build a new system (MU, 44)”* – Занадто пізно думати про ремонт. Час будувати нову систему.

«**занадто пізно**» – вираз вживається для підкреслення в промові невідворотності ситуації та необхідності рішучих дій.

«**час будувати нову систему**» - є заклик до радикальних змін та створення нового майбутнього.

(28) *“With the lessons of the First and Second World Wars in mind, let us not, God forbid, experience a third (MU, 44)”* - Пам'ятаючи про уроки Першої та Другої світових воєн, давайте не допустимо, не дай Боже, третьої.

У словосполученні «**пам'ятаючи про уроки**» – підкреслена важливість історичної пам'яті та висновків з минулого.

«**не допустимо, не дай Боже, третьої**» – цей уривок речення у промові висловлює острах перед повторенням трагедії та закликає до спільних зусиль для її запобігання.

(29) *“If not all members of the Alliance want to acknowledge us, be honest. Open doors are good. But today, above all, we need open answers (MU, 47)”* – Якщо не всі члени Альянсу хочуть нас визнати, будьте чесними. Відкриті двері – це добре. Але сьогодні, перш за все, нам потрібні відкриті відповіді.

«**Якщо не всі... хочуть нас визнати**» - вислів в промові констатує неприємну реальність та можливість відмови.

Словосполучення «**будьте чесними**» - закликає читача до прозорості та відвертості у спілкуванні.

«**Відкриті двері - це добре**» – в промові є висловленням вдячності за можливість діалогу.

«**Але сьогодні, перш за все, нам потрібні відкриті відповіді**» – в промові підкреслена пріоритетність чітких та конкретних дій.

(30) *“We remember our past, and we are building our future ourselves: building it, not destroying it (MU, 49)”* - Ми пам'ятаємо наше минуле, і ми самі будуємо наше майбутнє: будуємо його, а не руйнуємо.

«**і ми самі будемо наше майбутнє**» – цей фрагмент промови підкреслює історичну пам'ять та зв'язок з попередніми поколіннями.

«**ми пам'ятаємо наше минуле**» – уривок підкреслює самостійність та активну позицію у творенні майбутнього.

«**будемо його, а не руйнуємо**» – цей контрастний уривок, що підкреслює творчий та позитивний підхід до творення майбутнього.

(31) “*As you attack us, you will see our faces, not our backs (MU, 53)*” - Нападаючи на нас, ви будете бачити наші обличчя, а не спини.

«**нападаючи на нас**» – присутній дієслівний зворот в промові, що підкреслює агресію та ворожість з боку противника.

«**ви будете бачити**» – вираз підкреслює в промові Зеленського неунікненність зустрічі з українськими захисниками.

(32) “*How are you going to protect yourselves when you have been so slow to protect Ukrain ? (MU, 58)*” - Як ви збираєтеся захищати себе, коли ви так повільно захищаєте Україну?

«**захищати себе**» – цей фрагмент промови виділяє вразливість та необхідність захисту.

«**коли ви так повільно захищаєте Україну**» – речення в промові виражає незадоволення та критику темпів захисту України.

(33) “*You can still stop the aggression. But you must act without delay (MU, 58)*” - Ви ще можете зупинити військову операцію. Але діяти треба без зволікань.

«**ви ще можете зупинити військову операцію**» – фраза в даному висловлюванні підкреслює можливість та відповідальність за зупинення війни.

«**але діяти треба без зволікань**» – вислів виражає необхідність негайних та активних дій.

(34) “*We fight because this is our land. This is our history. What will you fight for? (MU, 51)*” – Ми воюємо, бо це наша земля. Це наша історія. За що ви будете боротися?

«**ми воюємо**» – вираз в промові підкреслює рішучість, необхідність та справедливість боротьби українського народу.

(35) “*We will defend our land with or without the support of partners (MU, 46)*” – Ми будемо захищати нашу землю з підтримкою партнерів або без неї.

«**будемо захищати**» – дієслово виражає рішучість та невідступність.

(36) “*We need more action, not just tweets and headlines. And the rest of the world needs this as much as Ukraine does (MU, 48)*” – Нам потрібно більше дій, а не лише твітів і заголовків. І решта світу потребує цього так само, як і Україна.

«**твітів і заголовків**» – ця фраза використовується з іронією, щоб підкреслити неефективність слів без реальних дій.

(37) “*How did we get to the biggest security crisis since the Cold War? (MU, 48)*” – Як ми дійшли до найбільшої кризи безпеки з часів холодної війни?

«**найбільша криза**» – негативно забарвлене словосполучення, що підкреслює серйозність та масштабність кризи, викликає відчуття тривоги та занепокоєння.

«**з часів холодної війни**» – порівняння тут з холодною війною, періодом протистояння між США та СРСР, натякає на серйозність та потенційну руйнівність нинішньої кризи.

(38) “*I said this at summits and forums in 2019, 2020, 2021. Will the world be able to hear me in 2022? (MU, 49)*” – Я говорив про це на самітах і форумах у 2019, 2020, 2021 роках. Чи почує мене світ у 2022 році?

«**Чи почує мене світ у 2022 році?**» – це речення містить риторичне питання, яке виражає занепокоєння, невпевненість та певне благання автора.

(39) “*To really help Ukraine, it is not necessary to obsess over the number of Russian servicemen and how much military is on the border. Focus instead on how many of us there are (MU, 49)*” – Щоб дійсно допомогти Україні, не потрібно зациклюватися на кількості російських військовослужбовців і на тому, скільки військових стоїть на кордоні. Зосередьтеся на тому, скільки нас.

«**Зосередьтеся на тому, скільки нас**» – речення має емоційно-позитивний характер, він підкреслює єдність та силу українців.

«не потрібно зациклюватися» – цей вислів має емоційно-заперечний характер, він закликає до зміни фокусу уваги.

(40) “*We remember our past, and we are building our future ourselves: building it, not destroying it, in spite of what you are told every day on the television* (MU, 52)” – Ми пам'ятаємо наше минуле, і ми самі будуємо наше майбутнє: будуємо його, а не руйнуємо, всупереч тому, що вам щодня кажуть по телевізору.

«ми пам'ятаємо наше минуле» – цей вислів підкреслює зв'язок з історією, повагу до минулого та прагнення до збереження пам'яті.

«і ми самі будуємо наше майбутнє» – вислів підкреслює самостійність, активну позицію та віру в майбутнє.

(41) “*The whole world is talking about what will happen next. Any provocation – any spark – could burn everything to the ground* (MU, 52)” – Весь світ говорить про те, що буде далі. Будь-яка провокація, будь-яка іскра може спалити все дотла.

«будь-яка іскра може спалити все дотла» – в промові використано метафору, щоб підкреслити руйнівний потенціал провокації.

«Весь світ говорить про те, що буде далі» – цей вислів підкреслює загальну занепокоєність та невизначеність щодо майбутнього.

(42) “*When bombs fall in Kyiv, they fall in Europe. When missiles kill Ukrainians, they kill Europeans* (MU, 57)” – Коли бомби падають на Київ, вони падають на Європу. Коли ракети вбивають українців, вони вбивають європейців.

«бомби падають» є нейтральним формулюванням, але в даному уривку воно набуває емоційного забарвлення, так як йдеться про жорстоке бомбардування мирного міста.

«ракети вбивають» також нейтральне формулювання, яке стає емоційно забарвленим через опис жахливого злочину – вбивства людей.

«українці» – зображена автором в промові етнічна група, що стає жертвою агресії, підкреслюючи страждання людей.

«європейці» – оратором проводиться паралель між українцями та європейцями, показуючи, що війна в Україні несе загрозу всій Європі.

(43) *“The states of Europe are in no hurry to make strong decisions. Demand that your government gives more financial and military assistance to Ukraine. This not only helps us, it also helps you (MU, 55)”* – Держави Європи не поспішають приймати рішучі рішення. Вимагайте від своїх урядів більшої фінансової та військової допомоги Україні. Це допоможе не лише нам, але й вам.

«не поспішають приймати рішучі рішення» – фраза тут підкреслює повільність та нерішучість європейських урядів у наданні допомоги Україні.

«вимагайте» – це дієслово в наказовому способі закликає до активних дій з боку громадян, підкреслює емоційну напругу та загострює увагу.

«більшої фінансової та військової допомоги» – вираз тут чітко окреслює те, чого потребує Україна.

«це допоможе не лише нам, але й вам» – аргумент тут виражає, що допомога Україні не лише в наших, але й в європейських інтересах.

(44) *“We are all working to protect the country. The army is working. The whole security and defence sector are working (MU, 50)”* – Ми всі працюємо, щоб захистити країну. Армія працює. Працює весь сектор безпеки і оборони. Вживання повторів «працює» підкреслює інтенсивність та наполегливість дій, дієслово в теперішньому часі показує, що дії з захисту країни тривають безперервно.

«армія працює» – фраза чітко окреслює роль армії як однієї з головних сил оборони.

«працює весь сектор безпеки і оборони» – висловлювання виражає, що до захисту країни залучені не лише військові, але й інші структури.

(45) *“Do Russians want war? I would like to answer this question myself. But the answer depends only on you, the citizens of the Russian federation (MU, 51)”* – Чи хочуть росіяни війни? Я хотів би сам відповісти на це питання. Але відповідь залежить тільки від вас, громадян Російської Федерації.

«**залежить тільки від вас**» – виділяє відповідальність, емоційну вагу звернення.

(46) “*The citizens of Russia must know the truth. And the truth is that this situation needs to end before it is too late* (MU, 52)” – Громадяни Росії повинні знати правду. А правда полягає в тому, що цій ситуації потрібно покласти край, поки ще не пізно.

«**повинні**» – виражено оратором в промові моральний обов'язок та наказ.

«**правда**» – президент підкреслює важливість інформації та її щирість.

«**покласти край**» – емоційно напружене висловлювання, що закликає слухача до рішучих дій.

«**поки ще не пізно**» – виражає тут терміновість та емоційну інтенсивність.

(47) “*Who will suffer the most from this? The people. Who does not want it more than anyone? The people. Who can prevent it? The people* (MU, 53)” – Хто від цього постраждає найбільше? Народ. Хто не хоче цього найбільше? Народ. Хто може цьому запобігти? Народ.

«**народ**» – слово підкреслює єдність людей, їхнє спільне становище.

«**постраждає**» – виражає тут негативні наслідки, біль, втрати.

«**найбільше**» – оратор словом підкреслює масштабність страждань українців.

(48) “*The security of Ukraine is connected to the security of our neighbours. That is why it is necessary to talk about the security of all of Europe* (MU, 53)” – Безпека України пов'язана з безпекою наших сусідів. Саме тому необхідно говорити про безпеку всієї Європи.

«**сусідів**» – виражає в промові спільні інтереси, єдність з іншими країнами.

«**необхідно**» – підкреслює важливість, нагальність.

«**говорити**» – виражає в даному фрагменті промови активну позицію, закликає до дії.

«**безпеку всієї Європи**» – виражено масштабність проблеми, спільну відповідальність.

(49) “*Hear us. The people of Ukraine want peace. The Ukrainian authorities want peace. We want it, and we will do everything we can to build it* (MU, 51)” –

Почуйте нас. Народ України хоче миру. Українська влада хоче миру. Ми хочемо його, і ми зробимо все можливе, щоб його побудувати.

«**почуйте нас**» – словосполученням підкреслено в промові прохання про увагу та визнання.

«**хоче миру**» – оратор в промові виражає щире бажання та прагнення.

«**українська влада**» – словосполучення тут підкреслює позицію керівництва країни.

«**зробимо все можливе**» – словосполучення тут виражає рішучість, готовність до дій.

(50) “*You are told that we hate Russian culture. How is it possible to hate culture? Neighbors always enrich one another culturally* (MU, 50)” – Вам кажуть, що ми ненавидимо російську культуру. Як можна ненавидіти культуру? Сусіди завжди культурно збагачують один одного.

«**ненавидимо**» – емоційно забарвлене слово, що виділяє сильну неприязнь.

«**як можна ненавидіти культуру?**» – риторичне запитання, що підкреслює абсурдність звинувачення.

«**культурно збагачують**» – словосполученням виражено позитивний вплив та користь.

Отже, розділ «Наша боротьба» насичено емотивно-експресивними зверненнями президента до всього світу, які він вибирав власноруч, для того щоб пояснити масштаб трагедії в державі, яка може поширитись до Європи, якщо вона не почне діяти на боці України. В цьому розділі Зеленський звертається навіть до простих росіян, пояснюючи, що до сьогодні Україна ніколи не була проти чужого, але завжди відстоювала і відстоюватиме рідну землю і свободу. Другий розділ збірки оратор насичує лексикою, що має за мету донести всьому світу історичну і сьогоденну боротьбу України за власну волю, мову, незалежність.

2.3 Our voice (Наш голос).

(51) *“Today, it is not enough to be the leader of the nation. Today, it is necessary to be the leader of the world (MU, 61)”* – Сьогодні недостатньо бути лідером нації. Сьогодні потрібно бути лідером світу.

Промовою, яка розпочинає третій розділ «Послання з України», Володимир Зеленський відкриває новий фронт війни в Україні: інформаційну війну. Розділ також поділено на чотири інформативних підрозділи, що містять багато промов, звернень президента до всього світу і кожного окремо допомагати Україні і вводити санкції проти країни-агресора. В. О. Зеленський майже покроково розповідає кожному в Європі щоденні жахи, які пережив кожен громадянин України з початком повномасштабного вторгнення, щиро підкреслюючи кожне слово емоціями та бажаючи нарешті бути почутим.

Розглянемо емотивно-експресивну лексику цього розділу та порівняємо мову оригіналу з перекладом українською мовою на прикладах висловлювань президента:

(52) *“Ukraine did not seek greatness. But Ukraine has become great (MU, 68)”* – Україна не прагнула величі. Але Україна стала великою.

«**не прагнула**» – дієслово в промові підкреслює відсутність наміру, свідомого прагнення до величі.

«**стала великою**» – фразеологізм, що підкреслює велич, значущість, визначність України

«**велич**» - емоційно-забарвлене слово в цій промові має сильну емоційну забарвленість, воно викликає почуття захоплення, гордості, піднесення.

(53) *“Support us. Support peace. Support every Ukrainian (MU, 79)”* – Підтримайте нас. Підтримайте мир. Підтримайте кожного українця.

«**підтримайте**» – дієслово в промові виражає заклик до дії, підкреслюючи потребу в допомозі та солідарності.

«мир» – слово в промові автор вживає з емоційним навантаженням, контрастуючи його з жахами війни та підкреслюючи прагнення до кращого майбутнього.

«**кожного українця**» – цим словосполученням виділено єднання та спільну біду українського народу.

(54) “*This war is an act of genocide. But it is an act that has not broken us* (MU, 66)” – Ця війна - акт геноциду. Але це акт, який нас не зламав.

«**геноцид**» – слово тут використано для підкреслення жахливої та злочинної сутності війни.

«**не зламав**» – цим дієсловом автор демонструє стійкість та незламність українського духу перед лицем жорстокості.

(55) “*Let everyone hear the truth: in Ukraine there are people who don't have access to water* (MU, 68)” – Нехай всі почують правду: в Україні є люди, які не мають доступу до води.

«**нехай всі почують правду**» – заклик демонструє важливість поширення інформації про трагічні наслідки війни для мирних жителів.

«**не мають доступу до води**» – цією фразою президент описує жахливі умови життя, в яких опинилися деякі українці через війну, підкреслюючи гуманітарну катастрофу.

(56) “*Ukraine is a country that is defending freedom despite the blows of one of the biggest armies in the world* (MU, 69)” – Україна – країна, яка захищає свободу, незважаючи на удари однієї з найбільших армій світу.

«**захищає свободу**» – вислів визначає високі цінності, за які йде війна в Україні.

«**незважаючи на удари**» – ця фраза в промові демонструє мужність та рішучість українського народу, який протистоїть значно сильнішому противнику.

(57) “*For every crime and for every shameful order, someone will be held responsible – whether before the International Criminal Court, or by Ukrainian weapons* (MU, 69)” – За кожен злочин і за кожен ганебний наказ хтось

відповідь - чи то в Міжнародному кримінальному суді, чи то українською зброєю.

«**злочин**» – слово в промові використовується для підкреслення жахливої та кримінальної сутності дій агресора.

«**ганебний наказ**» – вислів виражає аморальність та несправедливість наказів, які віддаються.

«**хтось відповідь**» – фраза тут виражає віру в неминучість покарання за злочини.

«**Міжнародний кримінальний суд**» – установу в промові згадано як символ справедливості та неупередженого розслідування злочинів.

«**українська зброя**» – символічне словосполучення в промові виражає рішучість українського народу дати відсіч агресору та захистити свою свободу.

(58) “*But now, in the darkest time for our country, I urge you to do more...* (MU, 71)” – Але зараз, у найтемніший для нашої країни час, я закликаю вас робити більше...

«**найтемніший час**» – метафоричне словосполучення в промові виражає складність ситуації, в якій опинилася Україна.

«**закликаю вас робити**» – заклик, що виражає єднання та спільну відповідальність за майбутнє країни.

(59) “*We felt that alliances do not work; they can’t even impose a no-fly zone* (MU, 75)” – Ми відчули, що альянси не працюють, вони навіть не можуть закрити небо над Україною.

«**не працюють**» – цей вислів в промові описує розчарування та зневіру в дієздатність міжнародних альянсів.

«**навіть не можуть закрити небо над Україною**» – речення виражає гостру потребу в допомозі та захисті з боку міжнародної спільноти.

(60) “*They do not understand the holy and the great as we do* (MU, 72)” – Вони не розуміють святого і великого так, як ми.

«не розуміють» – дієсловом автор прагне виразити різницю в цінностях та світогляді.

«святого і великого» – цей вислів використовується для підкреслення високих цінностей, за які бореться Україна.

(61) “*I speak to you as a citizen – and as President – of another great country: with a dream (MU, 72)*” – Я звертаюся до вас як громадянин - і як президент - іншої великої країни: з мрією.

«я звертаюся до вас як громадянин» – речення тут виражає щирість та емоційність звернення, а також особисту позицію оратора.

«і як президент» – даний фрагмент підкреслює відповідальність та авторитетність В. О. Зеленського.

«іншої великої країни» – даний вираз виражає спільність мовця та його співрозмовника, а також їх рівний статус.

(62) “*It is a war we did not start and did not want, but a war we are waging. Because we do not want to lose what was ours: Ukraine (MU, 77)*” – Це війна, яку ми не починали і не хотіли, але яку ми ведемо. Тому що ми не хочемо втратити те, що було нашим: Україну.

«не починали і не хотіли» – в промові виражено вимушений характер війни, щирість та мирні наміри.

«але яку ми ведемо» – підкреслено рішучість, стійкість та готовність до боротьби.

«не хочемо втратити» – виражені цінність та любов до України.

(63) “*We took up arms, and we became a great army (MU, 65)*” – Ми взяли до рук зброю і стали великою армією.

«взяли до рук зброю» – в промові виражено рішучість та готовність до збройного захисту.

«стали великою армією» – виділяє єднання, силу та згуртованість народу.

(64) “*We shall go on to the end... We shall fight on the seas and oceans. We shall defend our island, whatever the cost may be (MU, 69)*” – Ми підемо до кінця...

Ми будемо битися на морях і океанах. Ми захистимо нашу землю, чого б це нам не коштувало.

«**на морях і океанах**» – гіпербола, якою автор підкреслює в промові масштабність та всеосяжність боротьби.

«**підемо до кінця**» – словосполучення в промові виражає рішучість, стійкість та непохитність намірів.

(65) “*We shall never surrender* (MU, 69)” – Ми ніколи не здамося.

«**ніколи не здамося**» – словосполученням автор підкреслює стійкість, непохитність та віру у перемогу.

(66) “*Peace in your country no longer depends only on what happens to you and your people. It depends on the strength of your allies* (MU, 72)” – Мир у вашій країні більше не залежить лише від того, що відбувається з вами і вашим народом. Він залежить від сили ваших союзників.

«**Мир у вашій країні більше не залежить лише від того, що відбувається з вами і вашим народом**» – реченням автор прагне підкреслити критичність ситуації, адже доля країни залежить не лише від власних зусиль, а й від підтримки союзників.

«**сила ваших союзників**» – фраза тут використовується для підкреслення важливості підтримки з боку інших країн.

(67) “*Today, in our county, we cannot even conduct an airlift; the sky offers up only Russian missiles and air bombs* (MU, 76)” – Сьогодні в нашому окрузі ми не можемо навіть здійснити авіап перевезення, в небі лише російські ракети та авіабомби.

Всім цим реченням автор прагне підкреслити серйозність ситуації, в якій опинилась Україна.

«**Сьогодні в нашому окрузі ми не можемо навіть здійснити авіап перевезення**» – реченням автор описує фактичну ситуацію, але робить це з емоційним забарвленням. Використання слова «**не можемо**» підкреслює безпорадність та обмеженість можливостей громадян України.

«В небі лише російські ракети та авіабомби» – речення використано для створення символу небезпеки та загрози. Слова «ракети» та «авіабомби» асоціюються з руйнуванням та смертю, що посилює емоційний вплив фрази.

(68) *“I am grateful to the politicians who are still trying to break this wall. Those who choose life without Russian money over the deaths of Ukrainian children (MU, 78)”* – Я вдячний політикам, які все ще намагаються зламати цю стіну. Тим, хто обирає життя без російських грошей замість смертей українських дітей.

«все ще намагаються зламати цю стіну» – підкреслює у фрагменті промови складність та тривалість боротьби політиків.

«тим, хто обирає життя без російських грошей» – автор робить акцент на моральному виборі, протиставляє цінності життя та матеріальної вигоди.

«замість смертей українських дітей» – автор тут використовує сильні образи для емоційного впливу, підкреслюючи жахливі наслідки російської агресії.

(69) *“Ronald Reagan once said in Berlin, “Tear down this wall!”. I want to tell you the same. Chancellor Scholz, tear down this wall! Support us. Support peace. Support every Ukrainian (MU, 79)”* – Рональд Рейган якось сказав у Берліні: “Знесіть цю стіну!”. Я хочу сказати вам те ж саме. Канцлер Шольц, знесіть цю стіну! Підтримайте нас. Підтримайте мир. Підтримайте кожного українця.

Використання емотивно-експресивної лексики в даному фрагменті промови активізує увагу аудиторії та підсилює важливість вирішення проблеми.

«Канцлер Шольц, знесіть цю стіну!» – звернення до канцлера Шольца особисто виражає відчуття нагальності та необхідності дії.

«знесіть» – вживання наказного тону надає висловлюванню емоційне навантаження.

«Рональд Рейган якось сказав у Берліні: «Знесіть цю стіну!» – порівняння із знаменитим закликком Рейгана підкреслює символічний аспект із падіння Берлінської стіни, що має важливе історичне значення.

(70) “*We are in different countries and in completely different conditions. But the threat is the same. In both cases, the total destruction of a people, state, culture* (MU, 80)” – Ми перебуваємо в різних країнах і в абсолютно різних умовах. Але загроза однакова. В обох випадках - тотальне знищення народу, держави, культури.

«загроза» – слово чітко й прямо називає небезпеку, викликає відчуття тривоги й страху.

«Тотальне знищення народу, держави, культури» – словами автор підкреслює масштабність і жахливість знищення, посилює емоційний вплив.

(71) “*Now, our people are scattered around the world. They are searching for security. They are searching for peace* (MU, 81)” – Зараз наші люди розкидані по всьому світу. Вони шукають безпеки. Вони шукають миру.

«Люди розкидані по всьому світу» – словосполученням виражено людський аспект та масштабність трагедії, співпереживання.

«Шукають безпеки. Шукають миру» – емоційно забарвлені речення, що підкреслюють базову потребу людини, прагнення до кращого життя.

(72) “*The goal is to eliminate our children and our families, our state and our cities, our communities and our culture: everything that makes us Ukrainians* (MU, 82)” – Мета – знищити наших дітей і наші сім'ї, нашу державу і наші міста, наші громади і нашу культуру: все, що робить нас українцями.

«знищити наших дітей і наші сім'ї» – безкомпромісне словосполучення, що підкреслює остаточність втрати, викликає у читача емоції розпачу та болю.

«культура» – словом в промові підкреслено втрату духовних цінностей та спадщини.

«українці» – даним словом виражено національну ідентичність, єднання людей.

(73) “*Hear the return of those words: ‘final solution’. But this time in reference to us, the ‘Ukrainian issue’* (MU, 82)” – Почуйте, як повертаються ці слова: "остаточне рішення". Але цього разу по відношенню до нас, до "українського питання".

«**почуйте**» – емоційний заклик оратора звернути увагу на українців, підкреслює важливість повідомлення.

«**остаточне рішення**» – автор емоційно забарвлює словосполучення, що несе в собі жахливий сенс знищення, підкреслює безвихідність ситуації.

«**по відношенню до нас**» – автор підкреслює, що саме українці стають мішенню цього разу, викликає емоції гніву й обурення.

«**до «українського питання»**» – словосполученням в промові оратор підкреслює зневажливе ставлення до України й українців, підсилює емоційний вплив.

(74) “*Can you explain, then, why we still must turn to the world for help? We are still asking you for assistance, even simply to grant entry visas (MU, 83)*” – Чи можете ви пояснити, чому ми все ще мусимо звертатися до світу по допомогу? Ми досі просимо вас про допомогу, навіть просто про надання в'їзних віз.

«**просимо про допомогу**» – словосполучення, яким автор прагне підкреслити базову потребу людей, викликає співпереживання.

«**навіть просто в'їзних віз**» – емоційне словосполучення, що підкреслює в промові прагнення людей до безпеки й кращого життя, викликає співпереживання.

(75) “*I could keep asking why we can't get weapons from you. But it is up to you, dear brothers and sisters, to choose the answer (MU, 84)*” – Я міг би продовжувати запитувати, чому ми не можемо отримати від вас зброю. Але відповідь, дорогі брати і сестри, обирати вам.

«**я міг би продовжувати запитувати**» – автор емоційно натякає на невдоволення, виділяє серйозність питання.

«**не можемо отримати**» - словосполучення, що підкреслює у фрагменті безпорадність й залежність, викликає співпереживання.

«**дорогі брати і сестри**» – емоційне звернення автора до аудиторії, підкреслює єднання й спільну долю, викликає емоції співчуття й підтримки.

«**обирати вам**» – тут словосполучення є закликом до дії, підкреслює відповідальність аудиторії за прийняття рішення.

Емотивно-експресивну лексику, якою переповнені промови президента у третьому розділі можна визначити як лексику, що відкриває правду всьому світу про те, що зараз відбувається в Україні та розповідає про головну проблему нашої держави. В. Зеленський закликає весь світ нарешті усвідомити війну та допомогти Україні стримати агресора. Скрізь, починаючи від Америки і до Ізраїлю, Зеленський повідомляє, що армії України потрібна зброя для того, щоб вистояти на війні проти Росії, за власну демократію і свободу. Для роботи з перекладом промов в цьому розділі необхідно не тільки гарно розуміти великий історичний підтекст висловлювань, а ще й те, що відбувається в політичних новинах зараз.

2.4 Our nation (Наша нація).

(76) *“From the ruins of the war, Ukraine had emerged more defiant and united than ever before: Not a nation born, but a nation reborn (MU, 91)”* – З руїн війни Україна постала більш сміливою та згуртованою, ніж будь-коли раніше: «Нація не народилась, а відродилась».

Опір України здивував світ. Президент не втік, уряд не розпався, ну і в багатьох куточках України армія все ж змогла відтіснити ворога. Але, проганяючи їхню армію з нашої країни ми знаходили все більше слідів злочинів росіян. Це не було боротьбою армій, це була боротьба за державні цінності. В розділі «Наша нація» та в чотирьох його підрозділах президент описує, як ці цінності з’єднали українців як єдину націю. Українці стали ще більше сильними і незалежними, і саме це в своїх промовах розповідає президент людям в останньому розділі збірки.

Отже, розглянемо приклади емотивно–експресивної лексики в розділі «Наша нація» на англійській мові та її переклад українською:

(77) “*What will bring the end of the war? We used to say ‘peace’. Now we say ‘victory’* (MU, 94)” – Що принесе кінець війни? Раніше ми говорили «мир». Тепер ми говоримо «перемога».

«кінець війни» – словосполучення несе в собі емоцію сподівання на закінчення трагічних подій та полегшення від страждань.

«мир» – дане слово у промові виражає прагнення до спокою, злагоди та відсутності насильства.

«перемога» – слово тут несе в собі емоційний триумф, гордість та завершення боротьби.

(78) “*This is your image. Your culture and humanity died along with the Ukrainian men and women you killed* (MU, 95)” – Це ваш образ. Ваша культура і людяність загинули разом з українськими чоловіками і жінками, яких ви вбили.

«це ваш образ» – цей вислів має емоційно-експресивне забарвлення зневаги, осуду та звинувачення.

«ваша культура і людяність загинули» – в даному реченні використано метафору для підкреслення жаху й руйнування, яке війна принесла Україні. В реченні виражено емоції скорботи, розпачу та гніву.

«українськими чоловіками і жінками, яких ви вбили» – дана частина речення описує злочини війни, використовуючи емоційно забарвлені слова «вбили» та «українські», які підкреслюють страждання жертв і національну приналежність.

(79) “*Everyone guilty of such crimes will be included in special Book of Tortures. They will be found and they will be punished* (MU, 95)” – Всі винні в таких злочинах будуть занесені в спеціальну Книгу катувань. Вони будуть знайдені і покарані.

«всі винні в таких злочинах» – у фразі оратор використовує узагальнення та емоційно забарвлене слово «злочини», щоб підкреслити серйозність проступків і висловити емоції гніву, прагнення до справедливості та непримиренності.

«будуть занесені в спеціальну Книгу катувань» – метафора, що використовується автором для створення образу покарання й відплати за скоєні злочини. Вона виражає емоції гніву, жаги помсти та ненависті.

«вони будуть знайдені і покарані» – частина речення, що підкреслює неминучість покарання для винних. Вона виражає емоції рішучості, впевненості та прагнення до справедливості.

(80) “*We need to draw wider conclusions: not only about Russia, but also about the political context that allowed this evil to come to our land (MU, 98)*” – Нам потрібно робити ширші висновки: не лише про Росію, але й про політичний контекст, який дозволив цьому злу прийти на нашу землю.

«нам потрібно робити ширші висновки» – цей вислів в промові підкреслює необхідність глибокого аналізу ситуації, що виходить за рамки звинувачення лише однієї сторони.

«не лише про Росію» – фраза в промові розширює фокус уваги, включаючи до аналізу й інші фактори, окрім дій Росії.

«політичний контекст» – термін тут виражає вплив політичних рішень та умов на розвиток подій.

«зло» – дане емоційно забарвлене слово засуджує дії Росії проти України та підкреслює їхню жахливість.

«прийти на нашу землю» – метафора в промові персоніфікує зло та підкреслює його вторгнення на українську територію.

(81) “*We do not blame anyone but the Russian military personnel who did this, and the people who gave them their orders (MU, 92)*” – Ми не звинувачуємо нікого, окрім російських військовослужбовців, які це зробили, і людей, які віддавали їм накази.

«Ми не звинувачуємо нікого» – даний вираз заперечує узагальнене звинувачення на адресу всіх росіян.

«окрім російських військовослужбовців» – в промові ця частина речення конкретизує суб'єктів, яких вважають винними.

(82) “*The world should have realized what evil had come, and what horror it had brought with it (MU, 99)*” – Світ повинен був усвідомити, яке зло прийшло, і який жах воно принесло з собою.

«**світ повинен був усвідомити**» – вислів виражає занепокоєння з приводу того, що світ не відреагував належним чином на загрозу.

«**яке зло прийшло**» – вираз зображує дії Росії як злочинні.

(83) “*This is the nature of the Russian military. They are bastards, they cannot do otherwise (MU, 99)*” – Це природа російських військових. Вони покидьки, вони не можуть інакше.

«**це природа російських військових**» – вислів тут узагальнює та осуджує поведінку російських солдатів, описуючи її як вроджену жорстокість.

«**вони покидьки**» – емоційно-забарвлене слово виражає в промові зневагу та огиду до російських військових.

«**вони не можуть інакше**» – вираз знімає з росіян відповідальність, створюючи образ неминучості їхньої жорстокості.

(84) “*What did Bucha do to Russia? How did this become possible? (MU, 101)*” – Що зробила Буча для Росії? Як це стало можливим?

«**Що зробила Буча для Росії?**» – дане риторичне питання, яке підкреслює тут абсурдність ситуації та виражає обурення знущаннями над мирними жителями.

«**Як це стало можливим?**» – риторичне питання, яке виражає в промові здивування та нерозуміння того, як таке могло статися.

(85) “*I want the mother of every Russian soldier to see the bodies of those killed in Bucha, in Irpin, in Hostomel. What did they do wrong? Why were they killed? (MU, 102)*” – Я хочу, щоб мати кожного російського солдата побачила тіла загиблих в Бучі, в Ірпені, в Гостомелі. Що вони зробили не так? За що їх вбили?

«**Я хочу, щоб мати кожного російського солдата побачила тіла загиблих**» – дане речення виражає в промові бажання покарати винних та змусити їх усвідомити жахливість своїх злочинів.

«**Що вони зробили не так?**» – це риторичне питання підкреслює в промові абсурдність жорстокого поводження з мирними жителями.

«**За що їх вбили?**» – риторичне питання, яке виражає обурення безглуздою загибеллю людей.

(86) “*I invite Mrs. Merkel and Mr. Sarkozy to visit Bucha. Come and see tortured Ukrainians with their own eyes* (MU, 105)” – Запрошую пані Меркель і pana Саркозі відвідати Бучу. Приїжджайте і подивіться на закатованих українців на власні очі.

«**запрошую**» – ввічливе, але наполегливе звернення президента на початку промови.

«**пані Меркель і pana Саркозі**» – вживання титулів виділяє статус і відповідальність цих осіб.

«**приїжджайте і подивіться**» – емоційний заклик в промові до співчуття та розуміння.

(87) “*I know the time will come when the whole state border of Ukraine will be restored* (MU, 105)” – Я знаю, що прийде час, коли весь державний кордон України буде відновлено.

«**весь державний кордон України буде відновлено**» – речення описує бажане майбутнє, що дає надію і віру.

(88) “*We must be ready to face evil. Evil will be punished* (MU, 90)” – Ми повинні бути готові до зустрічі зі злом. Зло буде покаране.

«**зло буде покаране**» – твердження про неминучість справедливості та віра в перемогу добра над злом.

«**ми повинні бути готові**» – заклик президентом до дії, спрямований на мобілізацію та єднання.

(89) “*We are facing this day in different circumstances, conditions and even in different time zones, but with one goal: the preservation of our independence and the victory of Ukraine.* (MU, 90)” – Ми зустрічаємо цей день у різних обставинах, умовах і навіть у різних часових поясах, але з однією метою: збереження нашої незалежності та перемоги України.

«**різних обставинах, умовах і навіть у різних часових поясах**» – цією конструкцією президент підкреслює розкиданість українців по всьому світу, але водночас і їхню єдність перед спільною метою.

«**збереження нашої незалежності та перемоги України**» – ця фраза в промові є яскравим прикладом експресивної лексики, оскільки викликає сильні емоції: патріотизм, прагнення до свободи, віру в перемогу.

(90) “*I want the leaders of the russian federations to see how their orders are being carried out. Their share the responsibility (MU, 90)*” – Я хочу, щоб лідери російських федерацій побачили, як виконуються їхні накази. Це їхня частка відповідальності.

«**як виконуються їхні накази**» – підкреслення в промові прямого зв'язку між наказами та злочинами.

«**це їхня частка відповідальності**» – цією фразою автор дає чітке визначення вини російських лідерів.

(91) “*The courage of the Ukrainian people has inspired the whole world. It has renewed humanity’s hope that justice has not completely disappeared from our world. (MU, 113)*” – Мужність українського народу надихнула весь світ. Вона відродила надію людства на те, що справедливість ще не зовсім зникла з нашого світу.

«**мужність**» – слово в промові несе почуття захоплення, гордості та впевненості.

«**весь світ**» – вислів підкреслює масштабність та значущість вчинку українського народу.

«**надія людства**» – словосполученням автор підкреслює те, що український народ став символом віри та опору для людей всього світу.

«**не зовсім зникла**» – підкреслено те, що хоча світ стикається з несправедливістю, український народ дає людям віру в те, що добро все ж таки перемагає.

(92) “*The enemy thought we would greet them with flowers and champagne. Instead, they were greeted with Molotov cocktails. (MU, 116)*” – Ворог думав, що

ми будемо зустрічати їх квітами та шампанським. Натомість їх зустріли коктейлями Молотова.

«**Ворог думав, що ми будемо зустрічати їх квітами та шампанським**» – речення в промові змальовує помилкові очікування ворога, використовуючи контрастні образи квітів, шампанського та зустрічі з українцями. Тут підкреслено мирні наміри, яких очікував ворог, і протиставлено їм реальну рішучість українців.

«**Натомість їх зустріли коктейлями Молотова**» – у фрагменті описано реальну реакцію українців на ворога, використовуючи образ коктейлів Молотова. Речення в цілому емоційно забарвлене, воно символізує опір та рішучість українців захищати свою землю.

«**коктейлями Молотова**» – словосполучення містить емоційний заряд і символізує зброю опору, яку використовували українці проти ворога.

(93) “*It doesn't matter to us what kind of army you have, what matters to us is our land. We will fight for it until the end* (MU, 116)” – Нам не важливо, яка у вас армія, нам важливо де наша земля. Ми будемо боротися за неї до кінця.

«**нам не важливо, яка у вас армія**» – дана фраза тут виділяє байдужість до сили та чисельності ворожої армії. Використання слова «не важливо» підкреслює, що українці не збираються здаватися, незалежно від переваги противника.

«**нам важливо де наша земля**» – чітке визначення пріоритету українців – захист власної землі. Використання слів «важливо» та «наша земля» підкреслює цінність та рішучість у її захисті.

«**ми будемо боротися за неї до кінця**» – реченням автор категорично й беззастережно доводить готовність українців боротися до перемоги. Використання слів «будемо боротися» та «до кінця» підкреслює рішучість та непохитність у цій боротьбі.

(94) “*You can see their parade on Khreshchatyk. There is only one form in which enemy equipment appears in the centre of Kyiv: burned, wrecked and destroyed*

(MU, 116)” – Ви можете побачити їхній парад на Хрещатику. Ворожа техніка з'являється в центрі Києва лише в одному вигляді: спалена, розбита, знищена.

«Ви можете побачити їхній парад на Хрещатику» – автор тут використовує сарказм, щоб підкреслити жалюгідність ворожого «параду» у вигляді знищеної техніки. Використання слова «парад» протиставляє урочисте й пишне дійство жахливій картині руїн.

«Ворожа техніка з'являється в центрі Києва лише в одному вигляді» – у реченні чітко й категорично описано жалюгідний стан ворожої техніки. Використання слів «лише в одному вигляді» виражає відсутність альтернативи - лише спалена, розбита та знищена.

«спалена, розбита, знищена» – слова емоційно забарвлені автором й описують жахливий стан ворожої техніки. Їхнє використання підкреслює поразку та неспроможність ворога.

(95) *“Every new day brings a new reason not to give up. Having gone through so much, we have no right not to reach the end (MU, 116)”* – Кожен новий день приносить нову причину не здаватися. Пройшовши через стільки всього, ми не маємо права не дійти до кінця.

«Кожен новий день приносить нову причину не здаватися» – у реченні виражено стійкість та мотивацію українців. Використання слів «новий день» та «причина не здаватися» підкреслює постійну наявність причин для продовження боротьби.

«пройшовши через стільки всього» – у цій фразі автор зображує пережиті українцями страждання та труднощі. Використання невизначеного займенника «стільки» підкреслює масштабність цих випробувань.

«ми не маємо права не дійти до кінця» – в промові автор наголошує на моральний обов'язок українців довести справу до перемоги. Використання слів «не маємо права» підкреслює категоричність цього обов'язку.

(96) *“We will not reach an understanding with the terrorists. They came to defend the Russian language, yet killed thousands of people they came to liberate (MU,*

117)» – З терористами ми не знайдемо порозуміння. Вони прийшли захищати російську мову, а вбили тисячі людей, яких прийшли «визволяти».

«**З терористами ми не знайдемо порозуміння**» – реченням автор чітко й категорично відкидає можливість будь-якого компромісу з терористами. Використання у фрагменті слова «терористи» підкреслює неприпустимість їхніх дій та заперечує будь-яку легітимність їхніх цілей.

«**вони прийшли захищати російську мову**» – у фрагменті цікаво описано головну мету терористів, але зроблено це з іронією. Вживання тут лапок навколо слів «захищати російську мову» підкреслює нещирість та брехливість цих заяв.

«**а вбили тисячі людей, яких прийшли визволяти**» – цією фразою автор описує реальні дії терористів, протиставляючи їх декларованим цілям, використання слів "вбили" та "тисячі людей" підкреслює жахливі наслідки дій терористів.

(97) “*We do not bargain away our lands and our people. Ukraine means all of Ukraine. All twenty-five regions, without any concessions or compromises* (MU, 117)» – Ми не торгуємо своїми землями і своїм народом. Україна - це вся Україна. Всі двадцять п'ять областей, без жодних поступок і компромісів.

«**ми не торгуємо своїми землями і своїм народом**» – реченням автор чітко й категорично підкреслює відмову від будь-яких компромісів щодо українських земель та народу.

«**Україна - це вся Україна**» – твердження недвозначно описує цілісність України, включаючи всі 25 областей. Використання слова «всю» підкреслює неподільність українських земель.

«**Всі двадцять п'ять областей**» – реченням автор доводить твердження про цілісність України, перелічуючи всі її області.

«**без жодних поступок і компромісів**» – із вживанням цієї фрази автором категорично виключено будь-яку можливість відмовитися від частини українських земель або народу.

(98) “*Donbas is Ukraine. And it will return to us, whatever the path may be. Crimea is Ukraine. And it will return to us, whatever the path may be* (MU, 117)” – Донбас - це Україна. І він повернеться до нас будь-яким шляхом. Крим - це Україна. І він повернеться до нас будь-яким шляхом.

«**Донбас - це Україна**» – твердження, що чітко й категорично підтверджує належність Донбасу до України.

«**повернеться до нас**» – словосполучення в промові є емоційно забарвленим й виражає прагнення до возз'єднання Донбасу з Україною. Автор вживає метафору, щоб підкреслити, що Донбас ніколи не був чужим для України.

«**будь-яким шляхом**» – фраза підкреслює рішучість українців повернути Донбас, навіть якщо для цього доведеться вжити крайніх заходів.

«**Крим - це Україна**» – повторення твердження про належність Криму до України, що виділяє його важливість.

(99) “*Russians, you don't want your soldiers to die? Free our lands. You don't want your mothers to cry? Free our lands. These are our terms, clear and simple* (MU, 118)” – Росіяни, ви не хочете, щоб ваші солдати гинули? Звільніть наші землі. Ви не хочете, щоб ваші матері плакали? Звільніть наші землі. Це наші умови, чіткі і прості.

«**Росіяни, ви не хочете, щоб ваші солдати гинули?**» – риторичне питання, яке використовується для емоційного впливу, воно є зверненням до почуттів жалю та страху за життя солдатів, щоб змусити росіян задуматися про війну.

«**звільніть наші землі**» – пряма й чітка вимога, якою автор підкреслює в промові несправедливість окупації. Тут було вжито емоційне слово «звільніть», щоб підкреслити бажання українців звільнитися від російського гніту.

«**Ви не хочете, щоб ваші матері плакали?**» – риторичне питання, за допомогою якого оратор звертається до почуттів жалю та співпереживання. Тут використано образ матерів, які оплакують своїх загиблих синів, щоб викликати емоційну реакцію.

«Звільніть наші землі. Це наші умови, чіткі і прості» – повторення в промові вимоги звільнити українські землі, підкреслюючи її важливість та категоричність. У вимозі використано емоційно забарвлене слово «наші», щоб підкреслити право українців на свою землю.

(100) “*We all changed. Some people were born again: as a person, as a citizen or simply as a Ukrainian. And some Ukrainians disappeared into thin air. They did not die, they simply dissolved: as a person, as a citizen, as a Ukrainian* (MU, 115)” – Ми всі змінилися. Хтось народився заново: як особистість, як громадянин чи просто як українець. А деякі українці розчинилися в повітрі. Вони не померли, вони просто розчинилися: як людина, як громадянин, як українець.

«Ми всі змінилися» – реченням автор прагне підкреслити в промові масштабність та глибину змін, які торкнулися всіх українців без винятку.

«Хтось народився заново» – даний метафоричний вислів використано тут для опису радикальних та позитивних змін, які пережили деякі люди.

«як особистість, як громадянин чи просто як українець» – в цьому реченні описано зміни, що торкнулися різних сфер життя українців: їхньої сутності, ставлення до держави та їхнього самоусвідомлення як українців.

«а деякі українці розчинилися в повітрі» – даний образний вислів використано тут для опису людей, які втратили себе, свою ідентичність та сенс життя внаслідок трагічних подій.

«вони не померли, вони просто розчинилися» – в цій фразі оратор підкреслює, що мова йде не про фізичну смерть, а про втрату себе як особистості, громадянина та українця.

«як людина, як громадянин, як українець» – повтором слів «як людина», «як громадянин», «як українець» автор посилює драматизм ситуації та підкреслює втрату людьми важливих аспектів свого життя.

Розділ «Наша нація» розповідає історію України словами промов її президента, історію народу, який доблесно захищається від російської агресії, історію народу, який очолює світ у боротьбі за демократію. Тому,

розділ, як і попередні, щиро насичено емотивно - експресивною лексикою для того, щоб передати ідею четвертого розділу збірки «Послання з України».

ВИСНОВКИ ДО II РОЗДІЛУ.

Збірка “A message from Ukraine” містить 4 розділи, промови в кожен з яких президент України обирає власноруч. Як можна прослідкувати із поданих вище прикладів, промови В. О. Зеленського можемо класифікувати наступним чином:

Діаграма. 1.1 Класифікація промов В. О. Зеленського за їх змістом

В першому розділі збірки «Наші цінності», починаючи з власної інавгурації, В. О. Зеленський говорить всьому світу про спільні цінності кожного з нас, про бажану свободу для всіх нас та взаємодопомогу одного одному. Розділ «Наша боротьба» описує читачу, починаючи з екскурсу в історію України, за які ж саме цінності триває боротьба народу України. Наступних два розділи яскраво змальовують всьому світу яку саме підтримку прагне отримати Україна від Європи для своєї армії та свого народу заради вільної України.

Експресивна лексика відіграє важливу роль у військово - політичному дискурсі В. О. Зеленського, слугуючи для об'єднання людей під час війни та підсилюючи бажання спільної мети. Даний тип лексики є потужним засобом для вираження метафор, гіпербол, почуття гніву, страху, гордості та інших сильних емоцій.

Автор називає збірку промов «бойовим кличем для всього світу, щоб виступити і боротися за свободу», в ній він закликає до єднання та до спільної оборони. В. О. Зеленський вважає, що відібрані в книзі промови допоможуть читачу зрозуміти українців, їхні прагнення, їхні принципи та ключові цінності.

РОЗДІЛ III. МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ ЕМОТИВНО-ЕКСПРЕСИВНИХ ЗАСОБІВ У ПРОМОВАХ В. О. ЗЕЛЕНСЬКОГО НА МАТЕРІАЛАХ ЗБІРКИ АНГЛОМОВНИХ ПРОМОВ «A MESSAGE FROM UKRAINE».

3.1 Тактики перекладу емотивно-експресивної лексики у промовах В. О.Зеленського.

Тема політичної комунікації в умовах сучасних викликів є надзвичайно актуальною. Особливо гостро вона постає в період війни та становлення нового демократичного уряду, коли слова набувають особливої ваги і можуть впливати на хід історії. Отже, політична комунікація є складним і багатогранним процесом, який вимагає високого професіоналізму і відповідальності від комунікаторів. Ефективна комунікація може сприяти зміцненню держави, підвищенню довіри до влади і об'єднанню суспільства.

В наші дні комунікація серед політиків стала цікавою і важливою, адже формування політичних поглядів та ідей залежить від вдалого формулювання потрібного оратору висловлювання. Серед типів політичної риторики лінгвісти відзначають її експресивність, інформативність та, нерідко, навіть агресивні риси в риториці.

В промовах політичної тематики серед основних рис слід відзначити високий рівень маніпулятивної риторики, що є неабияким викликом для перекладача. Отже, для вибору вірних тактик перекладу, слід спершу чітко

визначати думки та ідеї, за допомогою яких мова стає засобом впливу на слухача.

Тактики перекладу – це різноманітні підходи та прийоми, які використовують перекладачі для того, щоб адекватно передати зміст тексту з однієї мови на іншу. Вибір тієї чи іншої тактики залежить від багатьох факторів, таких як тип тексту, мета перекладу, особливості мов та культур, а також від індивідуального стилю перекладача.

На сучасному етапі поняття «тактики перекладу» розробляється такими теоретиками та практиками перекладу, як М. Ледерер та Д. Селесковіч, С. Баснет-Макгайр, Ю. Хольц-Мянттярі. І. М. Рейхе зазначав, що основне значення стратегій перекладу це досягнення цілей перекладу через організацію перекладацької діяльності для конкретних умов перекладу, тобто можливо конкретизувати поняття «тактики перекладу» – це суть та порядок конкретних дій перекладача при здійсненні перекладу. Тактики перекладу насамперед суб'єктивні, а також пов'язані між собою. Не лише через особливість англійського політичного дискурсу, а й через особистість самого перекладача, коли професійні якості, розумова діяльність, формування логічних засобів, психологічна стійкість до умов перекладу мають вирішальне значення при виборі тактики перекладу іншомовних лексичних одиниць, особливо щодо термінологічних одиниць, найважчих для перекладу з усіх наявних [43: 160].

Переклад політичних промов – це складний і відповідальний процес, який вимагає від перекладача високої кваліфікації та глибоких знань. Вибір оптимальної тактики перекладу залежить від багатьох факторів і вимагає індивідуального підходу до кожного конкретного випадку. Вибір необхідної тактики перекладу політичних промов зумовлює врахування наявних умов, можливостей та методів і способів перекладу для конкретних мовних одиниць. Стратегія перекладу зумовлює використання кожного методу окремо або в комплексі, обираючи певну послідовність застосування для кожного конкретного слова чи фрази.

Стиль промов президента України В. О. Зеленського є доволі насиченим, вони переповнені великою кількістю емотивно-експресивної лексики: метафорами, постійними риторичними запитаннями, епітетами тощо. Його промови привернули значну увагу слухачів всього світу, велика кількість коментаторів говорить про позитивний вплив на моральний дух українців й на міжнародну підтримку українського опору російському вторгненню [31].

Як відомо, коли нинішній президент України виголосив грандіозну промову на сесії Європарламенту 1 березня, присвятивши її російській військовій агресії проти України, завдяки ефективному дипломатичному впливу на увесь Захід змінив суспільні та політичні настрої декількох країн в позитивну сторону для України [59].

Отже, переклад промов президента України для іноземного слухача тісно пов'язують з використанням перекладацьких трансформацій. При роботі з перекладом політичних промов перекладач зазвичай повинен бути налаштований на максимальному збереженні авторського стилю, для повної передачі бажаних автором настроїв та мотивів промови. Вкрай важливим при перекладі є передача думок автора, адже збірка описує війну в Україні, всі передумови та умови боротьби людей за власну свободу, президент в ній звертається з важливим посиленням до всього світу.

Одним із поширених типів перекладацьких трансформацій є заміни. Заміною є підстановка різноманітних мовленнєвих одиниць в однаковому оточенні для того, щоб з'ясувати їх співвідношення; іншими словами, дана трансформація передбачає застосування однієї мовленнєвої одиниці замість іншої [7]. Цей прийом є одним з найпоширеніших у перекладі, саме прийом заміни часто використовується перекладачем для досягнення адекватності перекладу в різних контекстах. Мовознавці виділяють серед замін такі як:

- граматичні заміни (заміна частино мови чи заміна синтаксичних конструкцій) – заміна порядку слів у реченні, перехід від простого речення і навпаки;

- лексичні заміни (синонімічні, антонімічні, гіперонімічні та гіпонімічні заміни) – заміна слова синонімом чи антонімом для уникнення повторів або для підбору більш точного слова в контексті;

- змішані заміни (комбінація лексичних і граматичних замінів);

В аналізованому тексті збірки промов при перекладі використовувались заміни, пов'язані з числом і родом іменників. Використання замінів цього типу зумовлене розбіжностями у граматичній системі англійської та української мов:

1) *“Freedom is not about having unshackled hands. Freedom is about having unshackled minds (MU, 10)”* – Свобода полягає не в тому, щоб мати вільні руки. Свобода полягає в тому, щоб мати вільний розум.

2) *“Let’s be honest: Are nations really united today? If so, what exactly unites them? Disasters and wars, perhaps (MU, 21)”* – Давайте будемо чесними: чи дійсно нація сьогодні об’єднана? Якщо так, то що саме її об’єднує? Можливо, катастрофи і війни.

3) *“Don’t come bearing souvenirs from abroad; simply bring your knowledge, experience and values (MU, 15)”* – Не приїжджайте з сувенірами з-за кордону; просто принесіть свої знання, досвід і цінності.

Зміна граматичних характеристик дієслова при перекладі на українську мову може бути необхідною для забезпечення точності та відповідності перекладу. Однак, до цього питання слід підходити з великою обережністю, оскільки необґрунтовані зміни можуть спотворити сенс оригіналу. Для забезпечення точності та відповідності перекладу для українського читача при перекладі варто змінювати граматичні характеристики дієслова, такі як час, стан, вид або спосіб:

1) *“Building Ukraine is a responsibility we all share. From now on, it is down to all of us to create the country that we want to leave to our children (MU, 14)”* – Розбудова України – це спільна для нас відповідальність. Відтепер ми всі повинні створити країну, яку хочемо залишити своїм дітям.

2) *“It is our duty to commemorate the victims’ memory. But for a long time, there*

was no such commemoration (MU, 28)” – Наш обов'язок – вшанувати пам'ять жертв. Але довгий час їхню пам'ять ніхто не вшановував.

Слід зазначити, що при роботі з текстом оригіналу та та його перекладі не рідко використовувалась перекладацька трансформація граматичної заміни частин мови. Необхідність використання цієї заміни в роботі перекладача може бути обумовлено такими причинами, як відмінності в граматичних системах мов, стилістичними особливостями тексту або потребою адаптації до контексту. В прикладі заміну використано згідно з стилістичними вимогами, згідно з якими в текстах українською мовою належить уникати одноманітності серед слів, що належать до однієї частини мови. Серед прикладів з промов можемо виділити та перекласти наступні:

1) “*Being Ukrainian is not a line in the passport. Being Ukrainian is here, in the heart* (MU, 16)” – Бути українцем - це не рядок у паспорті. Українець - це тут, у серці.

2) “*We shall go on to the end...We shall fight on the seas and oceans. We shall defend our island, whatever the cost may be* (MU, 69)” – Ми підемо до кінця... Ми будемо битися на морях і океанах. Ми захистимо нашу землю, чого б це нам не коштувало.

3) “*The enemy thought we would greet them with flowers and champagne. Instead, they were greeted with Molotov cocktails* (MU, 116)” – Ворог думав, що ми будемо зустрічати їх квітами та шампанським. Натомість їх зустріли коктейлями Молотова.

При аналізі прикладів даної граматичної перекладацької трансформації було виявлено, що при перекладі промов Зеленського В.О. для досягнення його адекватності в деяких випадках варто замінити граматичні ознаки речень, тобто просте речення у тексті оригіналу перетворити на складне у тексті перекладу.

Додавання – це одна з найпоширеніших перекладацьких трансформацій, яка передбачає введення в текст перекладу додаткових слів, словосполучень або навіть цілих речень, яких немає в оригіналі. Ця

трансформація є необхідною для того, щоб забезпечити точність, ясність і відповідність перекладу культурним та лінгвістичним нормам мови перекладу.

Додавання можна характеризувати як лексичні збільшення, обумовлені формальною невиразністю семантичних компонентів словосполучення у вихідній мові [49]. Одним із прийомів перекладу є додавання слів або словосполучень, які допомагають точніше передати зміст. Подібна трансформація не рідко використовується при перекладі експресивної лексики, адже дана лексика збагачена підтекстом, що виражається для посилення емоції:

1) *“I could keep asking why we can’t get weapons from you. But it is up to you, dear brothers and sisters, to choose the answer (MU, 84)”* – Я міг би продовжувати запитувати, чому ми не можемо отримати від вас зброю. Але відповідь, дорогі брати і сестри, обирати вам.

2) *“All Ukrainians. All our champions. They know that dignity is something you must never give up defending. But Ukrainians are not used to giving up. And that is why we Ukrainians have our freedom (MU, 35)”* – Всі українці. Всі наші переможці. Вони знають, що гідність – це те, що ніколи не можна здаватися. Але українці не звикли здаватися. І саме тому ми, українці, маємо нашу свободу.

Наведені вище приклади перекладацьких трансформацій відносяться до розряду необхідних при роботі перекладача, оскільки без їх застосування на практиці перекладу суттєво погіршуються стилістичні характеристики тексту перекладу. При дослідженні та аналізі такої перекладацької трансформації як додавання, було виявлено, що при перекладі політичної експресивної лексики доволі часто виникає потреба в додаванні слова до адекватного перекладу та конкретизації невідомих для слухача понять.

Під час аналізу та перекладу уривків промов В. О. Зеленського збірки «A Message from Ukraine», що містять велику кількість емотивно-експресивної лексики, було відзначено широке використання граматичних

заміни частин мови, що проявляється у частому перетворенні іменників на дієслова, прикметників на іменники та інших нестандартних комбінаціях.

Аналізуючи промови Володимира Зеленського, було помічено цікаву тенденцію: через особливості англійської та української мов для адекватного перекладу часто доводиться змінювати структуру речень, перетворюючи прості речення оригіналу на складні в перекладі.

Наведені вище приклади перекладацьких трансформацій відносяться до розряду необхідних та дуже важливих, оскільки без їх застосування на практиці перекладу суттєво погіршуються стилістичні характеристики тексту перекладу. При дослідженні та аналізі такої перекладацької трансформації як додавання, було виявлено, що при перекладі політичної експресивної лексики доволі часто виникає потреба в додаванні слова до адекватного перекладу та конкретизації невідомих для іноземного слухача понять.

3.2 Метафора у політичному дискурсі як найбільш ефективний засіб передачі експресії: проблеми при перекладі та шляхи їх подолання

Розглядаючи проблеми перекладу експресивної лексики, варто приділити увагу складнощам перекладу такого явища як метафора, як одного з широковживаних видів даної лексики в текстах політичного дискурсу. Переклад метафор – це справжнє мистецтво, яке вимагає від перекладача не лише знання мов, а й глибокого розуміння культурних особливостей, контексту та самого механізму метафори. Складнощі цього процесу пов'язані з багатьма факторами.

Не зайвим буде проаналізувати можливі шляхи вирішення перекладацьких завдань при перекладі явища метафори.

Експресивні мовні засоби дозволяють викликати в аудиторії сильні емоції: захоплення, гнів, співчуття тощо. Це допомагає політикам мобілізувати людей, об'єднати їх навколо спільних ідей і мотивувати до дій.

Політик під час промови прагне вплинути на аудиторію, отже, в своїх виступах часто використовує метафору, метонімію, порівняння,

фразеологізми та інші мовні одиниці, яким властивий високий ступінь експресивності.

Лакоф і Джонсон дослідивши наскільки глибоко метафора увійшла в щоденне спілкування, дійшли висновку, що метафоричним є не лише спосіб, яким ми будемо навколишній світ, а й спосіб, яким інші люди будують його навколо нас (Лакоф та ін, 1980).

Безумовно, метафору можна виділити як найбільш ефективний засіб передачі експресії тексту чи промови, за допомогою вживання метафори оратор не нав'язливо має можливість зосередити увагу слухача на певних важливих моментах. Зображуючи певні образи в підсвідомості людей, метафора в соціумі функціонує на рівні символів, що значно зменшує політичну відповідальність із спікера з приводу тих чи інших політичних висловлювань, адже різна аудиторія може все по різному і інтерпретувати. Отже, в роботі перекладача надзвичайно важливо зберегти інтерактивну функцію метафори, намагаючись створити такий самий ефект у підсвідомості перекладача. Якщо вживання метафори було влучним, то ціль буде досягнута, і вона надовго запам'ятається слухачам.

Загалом лінгвісти виділяють 4 основні методи перекладу політичних метафор (Седляр та ін, 2020). Ці методи є інструментарієм, який допомагає перекладачеві подолати складність передачі образності та глибини політичного дискурсу з однієї мови на іншу. Давайте детальніше розглянемо кожен із них: :

1. Повний переклад метафори зі збереженням образу - це один із найскладніших, але й найефективніших методів передачі метафоричного значення з однієї мови на іншу. Він передбачає відтворення не лише змісту метафори, але й її образної складової, тобто того самого порівняння, що використовується в оригіналі;

2. Модифікації на лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях лінгвістичної структури - це зміни, які відбуваються при перекладі, впливаючи на вибір слів, їхню форму та взаємозв'язки в реченні. Кожен з цих

рівнів перекладу відіграє важливу роль у формуванні значень та відтінків у мові перекладу;

3. Переклад з додаванням або вилученням будь-якої лексичної одиниці метафори - може бути як необхідністю, так і творчим прийомом в процесі перекладу;

4. Реметафоризація, тобто існуючої метафори на підходящу при перекладі - це один із найскладніших, але й найцікавіших прийомів у перекладі, особливо коли мова йде про метафори. Вона передбачає заміну однієї метафори на іншу, але так, щоб зберегти її основний сенс і емоційне забарвлення ;

5. Деметафоризація, видалення метафоричного значення висловлювання (описовий переклад) - це процес заміни метафоричного значення слова або виразу на його пряме, буквальне значення. Іншими словами, це переклад метафори на просту, зрозумілу мову без будь-яких образних засобів.

Звісно, приймаючи будь-яке перекладацьке рішення та обираючи шлях для вдалого перекладу, варто уважно вивчити контекст, так як в мові дуже рідко існує те чи інше явище в «чистому» вигляді. За П. Ньюмарком, при перекладі метафор слід застосовувати різні стратегії: для загальних метафор – підбирати аналогічні в цільовій мові, для адаптованих – використовувати відповідні прийоми адаптації, а для оригінальних – намагатися зберегти авторський стиль шляхом дослівного перекладу. (Ньюмарк, 1988).

В політичних текстах поширеними є метафори на військову тематику, так як тут буде завжди присутня боротьба, конкуренція, агресія. Особливо це притаманно виборчим кампаніям або кризовим політичним ситуаціям, де виникає протистояння між двома особами або політичними групами.

Отже, наведемо приклад уривку з промови В. О. Зеленського з вживанням метафори та перекладемо його на українську мову:

“Freedom is not about having unshackled hands. Freedom is about having unshackled minds” – Свобода полягає не в тому, щоб мати розкуті руки.

Свобода полягає в тому, щоб мати розкутий розум (MU, 10). В даному прикладі промови метафора є потужним образом, яка порівнює свободу з розкутістю, вона підкреслює важливість свободи думки та самовираження. Справжня свобода не залежить від фізичних обмежень. Її можна досягти лише тоді, коли наш розум вільний від забобонів, страхів та інших обмежень. Переклад даної метафори не викликає труднощів, адже значення слова свобода є однаковим в усіх цивілізованих країнах. Таким чином і підтекст, і контекст будуть зрозумілими для будь-якої аудиторії, незважаючи на необізнаність в деталях українських політичних реалій. В даному випадку при перекладі варто використати прямий переклад, що допоможе зберегти зміст без втрат.

“From the ruins of the war, Ukraine had emerged more defiant and united than ever before: Not a nation born, but a nation reborn (MU, 91)” – З руїн війни Україна постала більш сміливою та згуртованою, ніж будь-коли раніше: «Нація не народилась, а відродилась». В іншому уривку з промови президента України бачимо, що при перекладі метафора про відродження нації є потужним образом, який підкреслює силу та стійкість українського народу. Для перекладу варто обрати крок з додаванням або вилученням будь-якої лексичної одиниці метафори, адже так метафора буде звучати без повторювань і в той самий час не втратить свого початкового значення.

Появу нових метафор в промовах політиків часто можуть спричинити кризові явища в суспільстві, як то пандемія корона вірусу в світі, війна в Україні тощо. Нові ситуації чи явища завжди складні для сприйняття і усвідомлення, люди часто не знають як поводити себе та реагувати в кризовій ситуації.

Політолог М. Еделман зазначає, що метафори допомагають зробити більш зрозумілими, спростити явища, які є стресовими чи новими для людей. Спроба зрозуміти, пізнати, порівнявши нове для себе з вже звичним, на думку дослідників, може бути причиною виникнення великої кількості метафор (Елдеман, 2019).

Але, це є справжнім завданням для перекладача, адже вірно донести до слухача переклад, ще й з метафоричною основою, доволі складно. Нові метафори тісно пов'язані з усіма сферами культурного чи політичного життя, образність у них може бути незрозуміла для цільової аудиторії по причині відсутності певних явищ в цільовій культурі.

Метафора широко вживається в політичному дискурсі саме з метою впливу на аудиторію. Для прикладу візьмемо кілька цитат В. О. Зеленського, що містять метафори та можливі шляхи їх перекладу.

В своєму зверненні до українських громадян президент України зауважує:

“One day soon, loved ones will be together again. Our flag will fly over the occupied cities again. Our nation will be reunited and there will be peace again. And the world will no longer dream in black and white. It will only dream in blue and yellow (MU, 2022)” – *Одного дня невдовзі близькі люди знову будуть разом. Наш прапор знову замайорить над окупованими містами. Наша нація знову об'єднається і буде мир. І світ більше не буде мріяти чорно-білими мріями. Він буде мріяти лише синьо-жовтими». У цій цитаті присутня потужна колективна метафора, яка пов'язує націю з живим організмом або сім'єю. Прямий і повний переклад метафори цілком можливий у висловлюванні, адже будь-якій цільовій аудиторії відома ситуація в Україні зараз, близька синьо-жовта символіка нашої держави, і, звісно, кожен громадянин зараз, під час війни, прагне до миру, спокою і відродження.*

“We are not the ones who started this war. But we are the ones who must finish it. And we are ready for dialogue to do so (MU, 16)” – *Ми не ті, хто розпочав цю війну. Але ми ті, хто повинні її завершити. І ми готові до діалогу для досягнення цієї мети». Метафора «завершити війну» використовується тут для підсилення необхідності завершення конфлікту або проблеми. Вона передає ідею відповідальності і визначеності вирішити важливе завдання, навіть якщо воно не почалося з власної ініціативи. При перекладі даного фрагменту промови варто буде вжити переклад з*

додаванням лексичної одиниці, для повного і яскравого пояснення планів оратора щодо ситуації, яка складається на сьогоднішній день в Україні та шляхів її вирішення.

Отже, під час перекладу метафор у політичному дискурсі перекладачу варто використовувати різноманітні трансформації. Вибір правильного еквівалента вкрай важливий при перекладі метафори, адже саме за допомогою нього перекладач може точно передати головну суть висловлювання. Окрім суті, важливо зберегти образ метафори, який було задумано мовцем, адже саме він відображає головну ідею в промові, навіть якщо цю ідею спеціально було приховано оратором. Дослідження методів перекладу та перекладацьких трансформацій політичної метафори з огляду на її маніпулятивний характер, видається доволі перспективним.

3.3 Тактики перекладу аугментативів, демінутивів та евфемізмів у промовах В. О. Зеленського: делікатна справа.

Аугментативи та демінутиви – це слова, які тісно пов’язані з поняттям емотивно–експресивної лексики, адже додають до основного значення слова додаткові відтінки, такі як збільшення або зменшення розміру, інтенсивності чи емоційного забарвлення. При розгляді перекладу емотивної лексики ці слова є дуже важливими, адже додають до мови емоційну насиченість, роблять її більш виразною і живою, допомагають оратору створити яскраві образи в уяві слухача або читача. Отже, аугментативи і демінутиви – це не просто граматичні категорії, а важливий інструмент для створення образної і виразної мови. Вони дозволяють нам глибше розуміти один одного, виражати свої почуття і створювати яскраві літературні твори.

Переклад аугментативів і демінутивів – це завдання, яке вимагає від перекладача не лише лінгвістичних знань, але й глибокого розуміння культурних особливостей мови оригіналу та перекладу. Вибір оптимальної тактики перекладу залежить від конкретного контексту і мети перекладу. Хоча англійська мова має менше чітко визначених суфіксів для утворення

демінутивів та аугментативів у порівнянні з українською, ці слова також чітко використовуються для вираження емоційної забарвленості. Переклад таких слів – це справжнє мистецтво, яке вимагає не лише знання мов, але й глибокого розуміння культурних нюансів мови оригіналу. В. О. Зеленський активно використовує цей тип лексики у своїх промовах, роблячи бажану емоцію більш сильною чи яскравішою. Наведемо приклади перекладів аугментативів та демінутивів у промовах В. О. Зеленського:

1) “*Peace in your country no longer depends only on what happens to you and your people. It depends on the strength of your allies* (MU, 72)” – Мир у вашій країні більше не залежить лише від того, що відбувається з вами і вашим народом. Він залежить від сили ваших союзників. В реченні перекладу аугментатив «більше не» вказує на зміну ситуації, на те, що раніше стан справ був іншим. Він підкреслює, що тепер залежність від зовнішніх факторів значно зростає.

2) “*We need to draw wider conclusions: not only about Russia, but also about the political context that allowed this evil to come to our land* (MU, 98)” – Нам потрібно робити ширші висновки: не лише про Росію, але й про політичний контекст, який дозволив цьому злу прийти на нашу землю. «Не лише» вказує на те, що аналіз не обмежується одним аспектом (Росія), а охоплює ширший контекст. Він підкреслює, що для розуміння ситуації необхідно виходити за рамки конкретної країни.

3) “*How did we get to the biggest security crisis since the Cold War?* (MU, 48)” – Як ми дійшли до найбільшої кризи безпеки з часів холодної війни? Слово «найбільшої» в реченні підкреслює надзвичайність ситуації, порівнюючи її з іншими кризами, які були в минулому.

На даних прикладах та при їх перекладі можемо відмітити, що як англійська, так і українська мови мають власні системи утворення та використання аугментативів та демінутивів. Те, що в мові оригіналу вважається великим, в мові перекладу краще сприймається як середнє. До того ж, значення аугментатива або демінутива в мові перекладу часто може змінюватись залежно

від контексту, в якому він використовується. Не зайвим буде відмітити, що описаний тут тип експресивної лексики часто несе сильний емоційний заряд, який має відмінності між мовою оригіналу та перекладу.

Під час перекладу аугментативної чи демінутивної лексики доволі часто можливо знайти точний відповідник в мові перекладу. Однак, такий підхід не завжди є доречним, оскільки може призвести до втрати багатьох нюансів та неадекватного сприйняття тексту в кінцевому результаті.

Якщо ж прямий відповідник є недоречним або просто відсутній, варто буде підібрати синонім, що передає загальний зміст мови оригіналу. В деяких випадках, при відсутності синонімів в мові перекладу, можливим є описати значення аугментатива або демінутива пов'язаними словами, або ж підібрати слово, що може викликати аналогічні асоціації в мові перекладу.

Іноді можливою є передача звучання слова в мові перекладу за допомогою транслітерації або транскрипції. Але даний метод тісно залежний від типу перекладу. Доречним він буде, наприклад, в науково технічному перекладі.

Збірка промов “A message from Ukraine” – це одне з найактуальніших видань не тільки в Україні, але й за кордоном, так як висвітлює об'єктивно-точну ситуацію війни зараз, та також всю передісторію початку оголошення військового стану. Найпопулярнішими тематичними спрямуваннями евфемізмів на матеріалах “A message from Ukraine” стали ті вислови, що пом'якшують расову дискримінацію та маскують бойові дії проти українців.

Під час дослідження питання про англо-український переклад евфемізмів у збірці англійських промов “A message from Ukraine”, даний тип лексики було поділено на кілька умовних підгруп:

1. Уривки промов, що стосуються питань національної та расової приналежності. Було виявлено, що найчастіше вживаними для цієї підгрупи є такі перекладацькі трансформації: описовий переклад, додавання, калькування та транскодування.

Додавання: “*We are a free people, free to create our own future. We should be proud of that. For we have paid – and continue to pay – a high price for our freedom* (MU, 32)” – Ми – вільний народ, вільний творити власне майбутнє.

Ми маємо пишатися цим. Адже ми заплатили – і продовжуємо платити – високу ціну за нашу свободу (більш м'який спосіб передати трагічні події в Україні). За виразом «висока ціна» приховується поняття страждань, жертв, втрат, які народ зазнав у боротьбі за свободу. Це можуть бути людські жертви, економічні втрати, політичні репресії тощо.

Описовий переклад: *“If not all members of the Alliance want to acknowledge us, be honest. Open doors are good. But today, above all, we need open answers (MU, 47)”* – Якщо не всі члени Альянсу хочуть нас визнати, будьте чесними. Відкриті двері - це добре. Але сьогодні, перш за все, нам потрібні відкриті відповіді (слово хочуть звучить м'якіше ніж протистояти, фраза перш за все містить елемент пом'якшення). Евфемізм в реченні використано Зеленським, бо пряме звинувачення у недовірі або розбіжностях могло б погіршити відносини з іншими членами Альянсу.

Крім того, якщо маємо справу з безеквівалентними лексичними одиницями, для перекладу варто використовувати власне метод транскодування та описовий переклад:

“For if we are to be a European country, that Europeanness begins with each of us (MU, 14)” – Бо якщо ми маємо бути європейською країною, то європейське громадянство починається з кожного з нас. Евфемізм «європейське громадянство» в даному контексті є ефективним інструментом комунікації. Він дозволяє зробити ідею європейської інтеграції більш зрозумілою для широкої аудиторії.

2. Найпоширенішими стратегіями перекладу евфемізмів, що маскують війну, є додавання, дослівний переклад та описовий переклад. Граматичні трансформації та модуляція зустрічаються значно рідше.

Граматична трансформація:

“As you attack us, you will see our faces, not our backs (MU, 53)” – Нападаючи на нас, ви будете бачити наші обличчя, а не спини (замість даного вислову можна було використати вести війну чи атакувати). Слова «атакувати» і «нападати» звучать менш жорстоко, ніж, наприклад, «вбивати»,

«знищувати», «розстрілювати». Вони відводять фокус від самих жертв і зосереджують увагу на діях агресора.

Дослівний переклад:

“We will never forget all those who have given their lives for Ukraine. We will never forgive those who took their lives and sought to deprive us of our freedom (MU, 32)” – Ми ніколи не забудемо всіх, хто віддав своє життя за Україну. Ми ніколи не пробачимо тих, хто забирали їхні життя і прагнули позбавити нас свободи (пом’якшення та підкреслення певних аспектів подій). «Прагнули позбавити нас свободи» - цей вираз є більш загальним і не конкретизує способи, якими ворог намагався обмежити свободу. Це дозволяє уникнути зайвих деталей, які можуть викликати додаткові негативні емоції.

Описовий переклад:

“How are you going to protect yourselves when you have been so slow to protect Ukraine? (MU, 58)” – Як ви збираєтеся захищати себе, коли ви так повільно захищате Україну? «Збираєтеся захищати себе» - ця фраза при перекладі передбачає, що потенційна загроза вже існує і адресат звернення має вживати заходів для власного захисту. Вона натякає на те, що відсутність достатньої підтримки України може призвести до негативних наслідків для тих, хто її не надає.

Додавання:

“You can still stop the aggression. But you must act without delay (MU, 58)” – Ви ще можете зупинити військову операцію. Але діяти треба без зволікань (пом’якшення наслідків збройного конфлікту). Термін «військова операція» при перекладі звучить менш жорстоко та масштабно, ніж «війна». Він може створювати враження більш обмеженої за часом та масштабом дії.

3. Переклад евфемізмів, що використовуються для зменшення дискримінації певних професій, також здійснюється за допомогою різних трансформацій, а саме: описовий переклад, додавання та дослівний переклад.

Описовий переклад:

“We felt that alliances do not work; they can’t even impose a no-fly zone (MU, 75)” – Ми відчули, що альянси не працюють, вони навіть не можуть закрити небо (звучить не так загрозовано, ніж, наприклад, розпочати війну в повітрі) над Україною. Термін «закрити небо» при перекладі звучить менш агресивно, ніж «розпочати війну в повітрі» або «ввести безпольотну зону». Він не прямо вказує на військові дії, а радше на встановлення певних обмежень на повітряний простір.

Додавання:

“To really help Ukraine, it is not necessary to obsess over the number of Russian servicemen and how much military is on the border. Focus instead on how many of us there are (MU, 49)” – Щоб дійсно допомогти Україні, не потрібно заціклюватися на кількості російських військовослужбовців (слово не наголошує на агресивній ролі цих людей) і на тому, скільки військових стоїть на кордоні (вираз не уточнює, з якою метою військові перебувають на кордоні). Зосередьтеся на тому, скільки нас. Використання виділених евфемізмів при перекладі дозволяє уникнути прямого звинувачення Росії в агресії, що може спровокувати більш напружену реакцію.

Дослівний переклад:

“We are all working to protect the country. The army is working. The whole security and defence sector are working (MU, 50)” – Ми всі працюємо (в сенсі воюємо, боремося), щоб захистити країну. Армія працює. Працює весь сектор безпеки і оборони (більш офіційна назва ЗСУ). У сучасному суспільстві існує певна чутливість до насильства. Використання виділених евфемізмів при перекладі дозволяє уникнути негативних реакцій і представити інформацію в більш прийнятному вигляді.

Для перекладу евфемізмів можуть використовуватись різні прийоми: прямий переклад, компенсація, транслітерація, кальки тощо. Вибір прийому залежить від конкретного випадку.

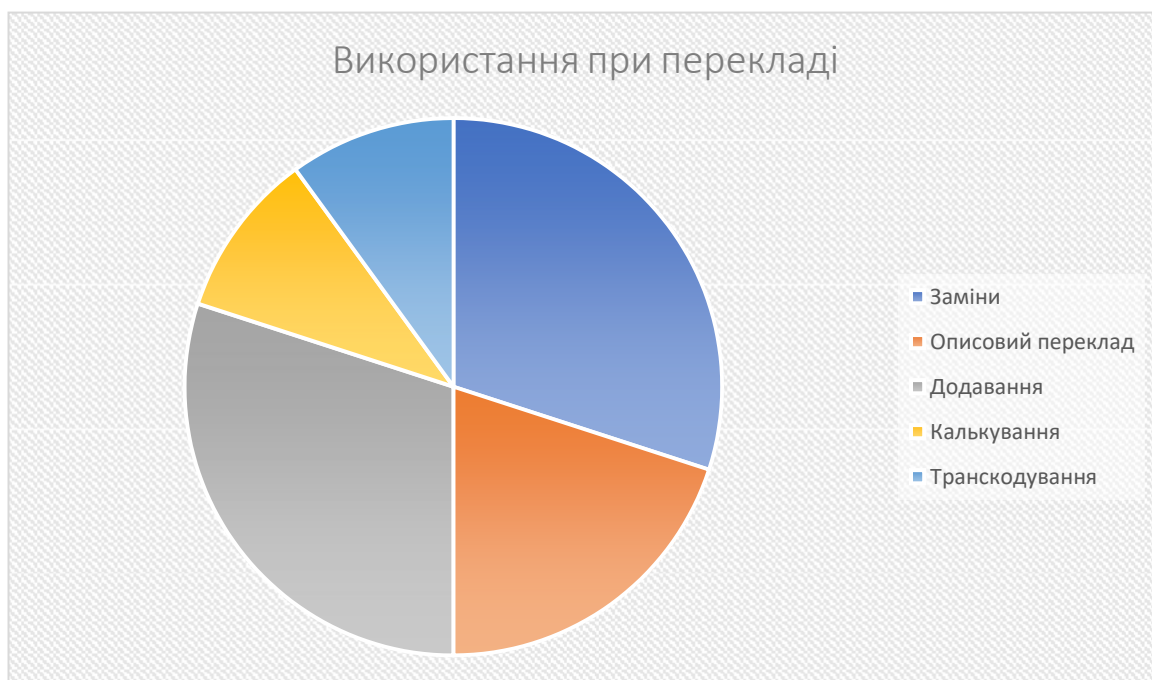
Підсумовуючи, варто зазначити, що процес адекватного та еквівалентного відтворення евфемізмів при перекладі може викликати деякі

труднощі. Головне завдання перекладача полягає у чіткому відтворенні та збереженні змісту тексту оригіналу й усвідомленні особливостей вживання евфемізмів як в мові оригіналу так і в мові перекладу. Перекладач повинен не лише передати інформацію, але й зберегти емоційне забарвлення, стилістичні особливості та функцію евфемізму в оригінальному тексті.

ВИСНОВКИ ДО III РОЗДІЛУ

Переклад політичного дискурсу не зводиться та не обмежується лише підбором відповідника, а охоплює ширший об'єм роботи аж до визначення суміжного концепту. Перекладачі мають володіти не лише хорошими знаннями мов оригіналу і перекладу, але і бути добре обізнаними в тій сфері, з термінологією якої вони працюють. В разі коли прямий еквівалент для певного терміну в мові перекладу відсутній, в процесі перекладу емотивно-експресивної лексики використовують ті перекладацькі трансформації, що були вказані вище, а саме: заміни, додавання, калькування, транскодування, описовий переклад.

Діаграма 3.1 Співвідношення типів перекладацьких трансформацій при перекладі емотивної лексики:

Переклад експресивної лексики в політичному дискурсі має бути зорієнтований на ряд факторів та особливостей. Перекладач у цій сфері має бути спеціалістом перекладознавства та мовознавства загалом, крім того, володіти базовими знаннями політики та співпрацювати з політичними діячами для уникнення розбіжностей, що можуть стати причиною непорозумінь під час виступів політиків або перекладів політичних новин на мову перекладу.

ВИСНОВКИ

У процесі даного магістерського дослідження розглянули способи відтворення емотивно-експресивної лексики англomовних політичних промов В. О. Зеленського у збірці «A message from Ukraine» та тактики перекладу цих промов на українську мову. Результати дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. По-перше, було виявлено, що поняттю «експресивність» існує безліч трактувань. Щодо трактування даного поняття у роботі аналізуємо праці таких відомих мовознавців, як І. В. Колбукової, Ш. Балі та інших. Увагу також слід акцентувати на тому, що у використанні експресивних засобів можна побачити свідчення особистості мовця, що виражається в емоціях та оцінках суб'єкта. Також слід додати, що в промовах політиків прослідковується вживання експресивності завдяки використанню синтаксичних та лексичних засобів стилістичної виразності. Варто зауважити, що таким чином відображена в мові експресія знаходить своє відображення у виборі лексичного засобу та може мати на меті вплинути на реципієнта. Отже, експресивність є феноменом мовленнєвої особистості, що залежить від її комунікативних інтенцій.

2. Слід зазначити, що проблематика перекладу експресії в політичних промовах є в самому центрі уваги мовознавців, так як головним завданням кожної політичної промови є емоційний вплив на слухача. Варто додати, що питання вживання та перекладу емотивно-експресивної лексики отримують нові відповіді з кожним наступним етапом розвитку та вдосконалення лінгвістики, що в свою чергу пов'язано з природньою зміною ставлення до змісту промов політиків. Новий поштовх до вивчення поняття експресії надала цікавість лінгвістів до феномену мовленнєвої особистості як суб'єкта мовленнєвої діяльності, відносин між мовцем і адресатом, різноманітних засобів посилення яскравості мови та її впливу на слухача. Отже, вивчення перекладацького аспекту експресивної лексики у промовах політиків є актуальним та необхідним. Експресивності в мові властива особлива

організація мовленнєвих одиниць, які створюють яскравість та функціональну експресивність нашому мовленню. Отже, справжня експресія виникає у мовленні, при організації повідомлення або промови, тому експресивність є комунікативною категорією. Тож, визначення, виділення, посилення, а також акцентування на сказаному є основним завданням експресивності.

3. При розгляді поняття «дискурсу» в дослідженні було згадано сучасний ритм життя та наскільки дискурс, як акт комунікації, посідає вагомий місце у суспільстві в цілому, адже має колосальний вплив на формування свідомості громадян. Поняття «політичного дискурсу» зосереджено конкретно на владі та військових конфліктах, воно формує політичні погляди людини серед сучасного ритму життя. Адже вирішення політичних проблем залежить тільки від того, наскільки ці проблеми будуть інтерпретовані. Мовознавці стверджують, що особливості сприйняття бажаної інформації слухачами політичного дискурсу зумовлюють наповнення політичного тексту чи промови вербальними засобами, які надають висловлюванню бажаного забарвлення, свідчать про високий рівень мовного розвитку. Тож, політичний дискурс викликає емоцію людини, він тісно пов'язаний з вживанням емотивної лексики в цілому. Політикам для спілкування з людьми, для отримання бажаної у людини емоції необхідна велика кількість різноманітної експресивної лексики, що не тільки робить промову красивішою, але і є певним видом маніпуляції. Отже, сьогодні вкрай важливим є вивчення емотивно-експресивних засобів, яких у політичному дискурсі велика кількість. Щодо проблематики перекладу політичного дискурсу, неймовірно важливим є глибоке розуміння емоції, яка присутня в тексті оригіналу, глибоке знання актуальних подій та тенденцій у політичному дискурсі.

4. Збірка англійських промов “A message from Ukraine” В. О. Зеленського містить 4 розділи, кожен з яких за різною тематикою поділено ще на 4 підрозділи. Кожна промова збірки переповнена емотивною лексикою, адже президент в ній емоційно описує довійськові та військові події в Україні,

починаючи з процедури власної інавгурації. З допомогою емотивно-експресивної лексики, а саме великою кількістю метафор, евфемізмів, та риторичних запитань В. О. Зеленський в кожному розділі звертається з проблемою, яка є зараз в Україні до всіх і кожного, описує цю проблему, пояснює, просить підтримки та допомоги для людей.

5. Експресивність – це яскраве, емоційне забарвлення мови, яке дозволяє автору передати так, як він бажає свої почуття, думки та ставлення до подій, що передаються. Стилiстичні ж прийоми працюють як інструменти для досягнення цієї мети, надаючи мові виразності та емоційної сили. В дослідженні на матеріалі англомовних промов В. О. Зеленського було досліджено такі стилістичні прийоми як метафору, евфемізми, аугментативи та демінутиви. В даному дослідженні було відібрано уривки промов президента, що містять лексику, яка передає емоцію та відмічено велику кількість риторичних запитань, демінутивів. В багатьох уривках промов президент використовує евфемізми, коли є бажання сказати не зовсім м'яко, але, все ж, потрібно підібрати більш прийнятне слово.

6. Для аналізу способів відтворення експресивних засобів політичних промов В. О. Зеленського при перекладі було перекладено уривки промов англомовної збірки. Вкрай важливо правильно передати думки автора, адже він описує важливі події в Україні зараз. Саме тому слід чітко розуміти контекст оригіналу для підбору правильної перекладацької трансформації при перекладі емотивно-експресивної лексики. Щодо співвідношення вживання перекладацьких трансформацій, найбільш вживаними при перекладі є заміни, як зазначено вище, додавання та описовий переклад

В цій роботі було використано наступні **методи дослідження:**

- 1) описовий метод, що було використано для опису теоретичних відомостей;
- 2) порівняльно-перекладознавчий аналіз, що було використано для порівняння англійською мовою з україномовним перекладом;
- 3) метод дискурсивного аналізу, що було використано для визначення змісту емотивної лексики в англомовних промовах президента України;

- 4) проблемно-тематичний метод – для визначення кола питань, що варті уваги в межах дипломного дослідження;
- 5) метод узагальнення, що було використано для підготовки загальних висновки на основі розглянутої інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абакумова, Г. О. (2001). До питання про експресивність терміна. *Мовознавство*, 3, 85–88.
2. Ажнюк, Б. М. (1989). Англійська фразеологія у культурному етнічному висвітленні. *Наукова думка*, 134 .
3. Бабич, Н. Д. (1990). *Основи культури мовлення*. Львів: Світ, 232 .
4. Багмут, А. Й., Борисик, І. В., Олійник, Г. П. (1980) Інтоніяція як засіб мовної комунікації, *Наукова думка*.
5. Бацій, І. С. (1983). *Краса і сила слова: Бесіди про мову художнього твору*.
6. Бойко, Н. І. (2002). Українська експресивна лексика в словнику, мові та мовленні. *Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя*, 217.
7. Бойко, Н. І., Грищенко, А. П., Жовтобрюх, М. А. (2013). Інтерпретація експресивної лексики в лінгвістичній спадщині. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*, 2, 7-13.
8. Бойко, Н. І. (2005). Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти. Видавництво «АспектПоліграф», 552
9. Баранова, Н. М. (2015). *Етика : навчальний посібник*. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 323. Отримано з <https://cutt.ly/PyLNfxs>
10. Бусел, В.Т. (2005). *Великий тлумачний словник української мови*. Київ: Перун, 1719.
11. Великорода, В. Б., Небелюк, Л. Р. (2013) Концептуальні характеристики евфемізмів на позначення негативних дій політиків. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 68, 51–54. Отримано з <https://cutt.ly/chpsNjE>
12. Вишнівський, Р. Й. (2014). До питання про мотиви вживання евфемізмів (на прикладі сучасної англійської мови). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, 13. 95–97.
13. Вихованець, І. (1976). Нюанси слова (про мову лектора). *Трибуна*

лектора, 2. 44-45.

14. Вінтонів, М. О., Вінтонів, Т. М., Мала, Ю. В. (2018). Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 336.

15. Громовенко, В. В. Особливості словотворення політичних неологізмів в українській та англійській мовах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.*

16. Горіна, О. В. (2008). Когнітивно-комунікативні характеристики американського електорального дискурсу республіканців. *Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.філол.наук : 10.02.04. Харків, 23.*

17. Гуйванюк, Н. В. (2011). Антитетичні семантико-синтаксичні відношення у надфразній єдності та тексті. *Studia Linguistica, 5.*

18. Єфімов, Л. П., Ясінецька, О. А. (2004). Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз. Учбово-методичний посібник. Вінниця: Нова Книга.

19. Жигалов, В.Т., Шимановська, Л.М. (1994). Основи менеджменту і управлінської діяльності. К.: Вища школа, 223.

20. Загнітко, А. П. (2007). Теорія сучасного синтаксису. Донецьк: ДонНУ, 294.

21. Зеленський, В. О. Заява. Укрінформ. Отримано з <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3717185-moze-butinokaut-zelenskij-obicae-zorstku-reakciu-na-zakrite-bomboshovise.html>.

22. Івашкевич, О. (2015). Політична коректність мовлення у парадигмі мовленевої діяльності. *Наукові Записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.* 138, 69–72.

23. Ільченко, М. (2010). Маніпулятивність як складова стратегій англійського електорального дискурсу (на матеріалі передвиборчих дебатів). *Науковий вісник ХДУ. Серія «Лінгвістика».* 12. Херсон : ХДУ, 316-322

24. Івашків, С. (2007). Дієслівні аугментативи сучасної англійської мови та критерії їх класифікації. *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови.* – Львів : Вид. центр ЛНУ імені І. Франка, 14. 82-90.
25. Івашків-Когут, С. В. (2008). Градація та повтор у категорії аугментативності. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Серія філологічні науки.* – Луцьк : Ред.-вид. відділ ВНУ “Вежа”, 5. 457-462.
26. Карабан, В. І. (2002). Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 564.
27. Карабан, В. І. (1997). Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову : Граматичні труднощі . Флоренція; Гранада; Київ: Tempus, 1. 317.
28. Ковальчук, А. М. (2016). Визначення понять евфемістичності як об’єкта лінгвістичних досліджень у сучасному іспанському масмедійному дискурсі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Проблеми комунікативної лінгвістики*, 30. 82–92. Отримано з <https://cutt.ly/DhprqbjV>
29. Каптюрова, О. В. (2013). Реалізація концепту «політична коректність» в мас-медійному дискурсі. Київ : Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, 146 .
30. Калюжна, В. В. (2016). Сучасні тенденції у мові наукових періодичних видань.
31. Корунець, І. В. (2017). Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця : Нова Книга, 5.
32. Колесник, Г. М. (1978). Мова газети в епоху НТР. Науково-технічний прогрес і мова. Київ: Наук. думка.
33. Лекант, П.А. (1995). Лінгвістика тексту в інтерпретації І.І.Ковалика. Актуальні проблеми українського словотвору. Івано–Франківськ.

34. Магас, Н. М. (2013). Емоційне забарвлення політичного дискурсу: прагматичний аспект. Типологія мовних значень у діяхронічному та зіставному аспектах, 28. 115–124.
35. Мамрак, А. В. (2009). Вступ до теорії перекладу. К.: Центр учбової літератури, 304.
36. Матвійчук, О. М. (2011). Експресивний синтаксис. Сучасні напрямки досліджень міжкультурної комунікації та методики викладання іноземних мов. Житомир : Вид-во ЖДУ, 221 – 223.
37. Мацько, Л. І. (1999). Лінгвістична риторика. Київ : Логос, 4. 3–16.
38. Левчук І. П. (2014). Мистецтво публічного виступу : робоча програма та методичні рекомендації для студентів напряму підготовки «Філологія (українська мова та література)». Луцьк : Вежа-Друк, 64 .
39. Моркотун, С. Б. (2017). Відтворення експресивності образних засобів при перекладі текстів політичного дискурсу, 3 (19)
40. Ніконова, В. Г., Кононець, Ю. В., Мелько, Х. Б., Польова, Е. В., Скрябіна, В. Б., Сніцар, В. П., Чернікова, О. І. Specialized Translation from a Cognitive Perspective/ Професійно-орієнтований переклад у когнітивно-дискурсивного ракурсі: Навч. Посібник. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 314—315.
41. Ожоган, В., Клочек, Г., Кучинський, Б., Лучик, В. (2010). Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 5 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 75 (2). Отримано з https://www.cuspu.edu.ua/download/nz_2010_4.pdf
42. Почепцов, Г. Г. (1999). Теорія комунікації. К.: Видавничий центр “Київський університет”, 308.
43. Русанівський, В. М. (1988). Структура лексичної і граматичної семантики Київ: Наук. думка, 153.
44. Ісаєнко Т. К., Лисенко А. В. (2019). Риторика. Полтава: ПолтНТУ, 247.
45. Самойлова, І. В., Подвойська О. В. (2016). Лексичні особливості політичних промов. *Наукові записки НДУ ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*, 1. 235–238.

46. Селіванова, О. О. (2008). Сучасна лінгвістика: напрямки та проблеми. Полтава: Довкілля-К.
47. Седляр, А. В., Буць, Ж. В. (2020). Засоби відтворення політичної метафори при перекладі промов українських політиків французькою мовою. *International scientific e-journal Logos*, 9. Отримано з <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.09.21.html>
48. Серажим, К. С. (2001). Лексика та фразеологія політичного дискурсу. Наукові записки інституту журналістики. Київ. Т.5. 70–72.
49. Снегірьова, Є. О. (2012). Евфемізми як витончена форма мовленнєвого мистецтва. Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. *Логос*, 261–266. Отримано з <https://cutt.ly/ehpfJoO>
50. Славова, Л. Л. (2010). Мовна особистість політика: когнітивно-дискурсивний аспект. *Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка*, 357.
51. Мороховський, О. М. (1984). Стилїстика англійської мови. К.: Вища Школа.
52. Таценко, Н. В. (2017). Реалізація емпатії в сучасному англomовному дискурсі: когнітивно-синергетичний аспект. *Суми: Сумський державний університет*.
53. Умерова, М. В. (2004). Формування і розвиток термінологій та терміносистем. Київ: ГУВШ, 244.
54. Усенко, М. (2011). Особливості перекладу політичного дискурсу. *Тернопіль: ТНТУ*, 2. 314.
55. Чабаненко, В. А. (1984). Основи мовної експресії. *Київ: Вища школа*.
56. Чайковська, Є. Ю. (2012). Поняття «емотивність» та «експресивність» у мові науки. Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. *Київ : Логос*, 279–287.
57. Чому після промови в Конгресі США Володимира Зеленського порівнюють з Вінстоном Черчиллем. Отримано з <https://elle.ua/ludi/novosty/chomu-pislya-promovi-vkongresi-ssha-volodimira-zelenskogo-porivnyuyut-z-vinstonom-cherchillem>

58. Чабаненко, В. А. (1984). Основи мовної експресії. *Київ: Вища школа*, 169 .
59. Януш, О. Б. Евфемізми і мовна естетика. Отримано з <https://cutt.ly/ҮhpdcX6>
60. Zelensky V. O. (2022). A message from Ukraine. Hutchinson Heinemann.
61. Newmark, P. (1988). Textbook of translation. *Prentice Hall*, 402.
62. Lakoff, G., Johnson, M. (1980). Metaphore we live. *The University of Chicago Press, Ltd., London by The University of Chicago*;401.
63. Spears, Richard A. (2001). Slang and Euphemism Dictionary. *Third Revised Edition*, 412.
64. Cambridge Dictionary. Retrieved from <https://cutt.ly/FyHPsnG>
65. Collins English Dictionary. Retrieved from <https://cutt.ly/Cho48yl>
66. Merriam-Webster dictionary. Retrieved from <https://cutt.ly/9yHG4Rb>
67. Oxford English Dictionary Online (2011). Retrieved from <http://dictionary.oed.com>.
68. The New York Times. Retrieved from <https://www.nytimes.com/>
69. The Washington Post. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/>
70. Tacher, M. (дата звернення 15.12.2023). Appealing to the Congress. Retrieved from <https://www.margarethatcher.org/document/104431>.
71. Slavova, L. Borysenko, N. (2018). Rendering cultural information in translation: english – ukrainian direction. *Одеський лінгвістичний вісник*, 11, 167–173.
72. Edelman, M. Brexit. Retrieved from <https://daily.jstor.org/many-metaphors-brexit>
73. Morkotun, S. (2017). Reproduction of expressiveness of figurative means in the translation of texts of political discourse, 4, 75–79.
74. Burson, H., Beyond, P. R. (1990). Redefining the Role of Public Relations. *New York.: Randome House*, 203

Джерело ілюстративного матеріалу

1. President Zelenskiy's inauguration speech. Retrieved from

<https://www.kyivpost.com/post/9221>

2. Zelenskyy's emotional address on the anniversary of the full-scale invasion of the Russian Federation. Retrieved from [https://english.nv.ua/nation/full-speech-on-anniversaryof-full-scale-russian-invasion-by-ukraine-president-zelenskyy-](https://english.nv.ua/nation/full-speech-on-anniversaryof-full-scale-russian-invasion-by-ukraine-president-zelenskyy-50306539.htm)

50306539.htm

3. As terror is spreading, it is important for the world to give an unambiguous signal that protection against terror will not falter anywhere – address by the President. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/pracyuyemo-z-usima-partnerami-zaradiposilennya-ppo-dlya-ukr-86885>

4. Zelenskyy's emotional address on the anniversary of the full-scale invasion of the Russian Federation. Retrieved from [https://english.nv.ua/nation/full-speech-on-anniversaryof-full-scale-russian-invasion-by-ukraine-president-zelenskyy-](https://english.nv.ua/nation/full-speech-on-anniversaryof-full-scale-russian-invasion-by-ukraine-president-zelenskyy-50306539.html)

50306539.html

5. Everyone must do their part in defense to prevent Russian terror from stopping Ukraine this winter – address by the President. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/pracyuyemo-z-usima-partnerami-zaradiposilennya-ppo-dlya-ukr-86885>

6. We need reliable geopolitical stability in Europe and in the whole Euro-Atlantic space – address of the President of Ukraine to the leaders of the 86 President of Ukraine to the leaders of the countries of the Joint Expeditionary Force. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/news/pracyuyemo-z-usima-partnerami-zaradiposilennya-ppo-dlya-ukr-868>

7. A collection of English-language speeches by President of Ukraine V. Zelenskyy «A message from Ukraine»

8. President Zelenskiy's inauguration speech. Retrieved from <https://www.kyivpost.com/post/9221>

ДОДАТОК

Експресивна лексика у збірці англомовних промов «Послання з України» та її відтворення в українськомовному перекладі:

№	Текст оригіналу	Текст перекладу
1	<i>Freedom is not about having unshackled hands. Freedom is about having unshackled minds (MU, 10).</i>	Свобода полягає не в тому, щоб мати вільні руки. Свобода полягає в тому, щоб мати вільний розум. (переклад наш – О. С. Козлова)
2	<i>Building Ukraine is a responsibility we all share. From now on, it is down to all of us to create the country that we want to leave to our children (MU, 14).</i>	Розбудова України – це спільна для нас відповідальність. Відтепер ми всі повинні створити країну, яку хочемо залишити своїм дітям.
3	<i>For if we are to be a European country, that Europeanness begins with each of us (MU, 14).</i>	Бо якщо ми маємо бути європейською країною, то європейське громадянство починається з кожного з нас.
4	<i>We have chosen a path that leads to Europe, but Europe is not somewhere 'out there'. Europe is here, in the mind (MU, 14).</i>	Ми обрали шлях, який веде до Європи, але Європа не десь «там». Європа тут, у свідомості.
5	<i>I will gladly grant citizenship to anyone who is ready to build a new, strong and successful Ukraine. Come not to visit, but to return home (MU, 15).</i>	Я із задоволенням надам громадянство кожному, хто готовий будувати нову, сильну та успішну Україну. Приходьте не в гості, а щоб повернутися додому.
6	<i>Let's be honest: Are nations really united today? If so, what exactly unites them? Disasters and wars, perhaps (MU, 21).</i>	Давайте будемо чесними: чи дійсно нація сьогодні об'єднана? Якщо так, то що саме її об'єднує? Можливо, катастрофи і війни.
7	<i>What do our meetings in this half offer humanity, if for some it is nothing more than political theatre? (MU, 22)</i>	Що пропонують людству наші зустрічі в цій половині, якщо для деяких це не більше ніж політичний театр?
8	<i>Today, Ukraine is in a state of war. You can't forget about it. You can't ignore it (MU, 31).</i>	Сьогодні Україна перебуває у стані війни. Ви не можете про це забувати. Ви не можете це

		ігнорувати.
9	<i>Don't come bearing souvenirs from abroad; simply bring your knowledge, experience and values (MU, 15).</i>	Не приїжджайте з сувенірами з-за кордону; просто принесіть свої знання, досвід і цінності.
10	<i>So today, I appeal to Ukrainians all around the world. There are 65 millions of us. Ukrainians in Europe and Asia, in North and South America, Australia and Africa – I appeal to you all (MU, 14).</i>	Тому сьогодні я звертаюся до українців по всьому світу. Нас 65 мільйонів. Українці Європи та Азії, Північної та Південної Америки, Австралії та Африки - я звертаюся до вас усіх.
11	<i>We are not the ones who started this war. But we are the ones who must finish it. (MU, 16)</i>	Ми не ті, хто почав цю війну, але ми ті, хто її завершить.
12	<i>Being Ukrainian is not a line in the passport. Being Ukrainian is here, in the heart (MU, 16).</i>	Бути українцем - це не рядок у паспорті. Українець - це тут, у серці.
13	<i>Do not allow yourself to believe that war is far away (MU, 22).</i>	Не дозволяйте собі вірити, <u>що війна</u> далеко.
14	<i>We must all realize that the strong leader is not the one who sends thousands of soldiers to their death without batting an eyelid. A strong leader is the one who protects the lives of everyone (MU, 22).</i>	Ми всі повинні усвідомити, що сильний лідер - це не той, хто посилає тисячі солдатів на смерть, не змигнувши оком. Сильний лідер - це той, хто захищає життя кожного.
15	<i>Do not be indifferent to the war in Donbas or to the occupation of Crimea. Do not be indifferent to Ukraine (MU, 31).</i>	Не будьте байдужими до війни на Донбасі чи до окупації Криму. Не будьте байдужими до України.
16	<i>We are a free people, free to create our own future. We should be proud of that. For we have paid – and continue to pay – a high price for our freedom (MU, 32).</i>	Ми – вільний народ, вільний творити власне майбутнє. Ми маємо пишатися цим. Адже ми заплатили – і продовжуємо платити – високу ціну за нашу свободу.
17	<i>We will never forget all those who have given their lives for Ukraine. We will never forgive those who</i>	Ми ніколи не забудемо всіх, хто віддав своє життя за Україну. Ми ніколи не

	<i>took their lives and sought to deprive us of our freedom (MU, 32).</i>	пробачимо тих, хто забирали їхні життя і прагнули позбавити нас свободи.
18	<i>For now, is the time to change the way we think of ourselves. We are beautiful, strong, brave, intelligent, talented. We are invincible (MU, 32).</i>	Адже зараз саме час змінити те, як ми думаємо про себе. Ми красиві, сильні, сміливі, розумні, талановиті. Ми непереможні.
19	<i>It is our duty to commemorate the victims' memory. But for a long time, there was no such commemoration (MU, 28).</i>	Наш обов'язок - вшановувати пам'ять жертв. Але довгий час їхню пам'ять ніхто не вшановував.
20	<i>Today, children and grandchildren tell their grandparents about war, and not the other way around. Today, Ukraine is in a state of war. You can't forget about it. You can't ignore it. (MU, 31).</i>	Сьогодні діти та онуки розповідають про війну своїм бабусям і дідусям, а не навпаки. Сьогодні Україна перебуває у стані війни. Про це не можна забути. Не можна ігнорувати.
21	<i>One day, I would like this speech to be known as the 'fifteen minutes that changed the world'. I am well aware, however, that changing something that has existed for thousands of years is impossible in fifteen minutes (MU, 23).</i>	Одного дня я хотів би, щоб цю промову назвали "п'ятнадцять хвилин, які змінили світ". Однак я добре розумію, що за п'ятнадцять хвилин неможливо змінити те, що існувало тисячоліттями.
22	<i>Just look at Ukrainians' response to the propaganda of those who call our people Nazis and anti-Semites. They elected me President (MU, 27).</i>	Подивіться, як українці реагують на пропаганду тих, хто називає наш народ нацистами та антисемітами. Вони обрали мене президентом.
23	<i>Nazism was defeated, irrevocably and forever. But it crippled many people's lives, and touched almost every family (MU, 26).</i>	Нацизм був переможений, безповоротно і назавжди. Але він скалічив життя багатьох людей, торкнувся майже кожної родини.
24	<i>All Ukrainians. All our champions. They know that dignity is</i>	Всі українці. Всі наші переможці. Вони знають, що

	<i>something you must never give up defending. But Ukrainians are not used to giving up. And that is why we Ukrainians have our freedom (MU, 35).</i>	гідність - це те, що ніколи не можна здаватися. Але українці не звикли здаватися. І саме тому ми, українці, маємо нашу свободу.
25	<i>Ukrainians understand a simple truth: that a life without freedom is not a life at all. That is why we fight for freedom, even at the cost of our own lives. Because we are fighting for our lives (MU, 32).</i>	Українці розуміють просту істину: життя без свободи - це не життя взагалі. Саме тому ми боремося за свободу, навіть ціною власного життя. Тому що ми боремося за своє життя.
26	<i>We are strong. We are ready for everything. We will defeat anyone. Because we are Ukraine (MU, 39).</i>	Ми сильні. Ми готові до всього. Ми будь-кого переможемо. Бо ми Україна.
27	<i>It is too late to think about repairs. It is time to build a new system (MU, 44).</i>	Занадто пізно думати про ремонт. Час будувати нову систему.
28	<i>With the lessons of the First and Second World Wars in mind, let us not, God forbid, experience a third (MU, 44).</i>	Пам'ятаючи про уроки Першої та Другої світових воєн, давайте не допустимо, не дай Боже, третьої.
29	<i>If not all members of the Alliance want to acknowledge us, be honest. Open doors are good. But today, above all, we need open answers (MU, 47).</i>	Якщо не всі члени Альянсу хочуть нас визнати, будьте чесними. Відкриті двері - це добре. Але сьогодні, перш за все, нам потрібні відкриті відповіді.
30	<i>We remember our past, and we are building our future ourselves: building it, not destroying it (MU, 49).</i>	Ми пам'ятаємо наше минуле, і ми самі будуємо наше майбутнє: будуємо його, а не руйнуємо.
31	<i>As you attack us, you will see our faces, not our backs (MU, 53).</i>	Нападаючи на нас, ви будете бачити наші обличчя, а не спини.
32	<i>How are you going to protect yourselves when you have been so slow to protect Ukraine? (MU, 58)</i>	Як ви збираєтеся захищати себе, коли ви так повільно захищаете Україну?
33	<i>You can still stop the aggression. But you must act without delay</i>	Ви ще можете зупинити військову операцію. Але діяти

	<i>(MU, 58).</i>	треба без зволікань.
34	<i>We fight because this is our land. This is our history. What will you fight for? (MU, 51)</i>	Ми воюємо, бо це наша земля. Це наша історія. За що ви будете боротися?
35	<i>We will defend our land with or without the support of partners (MU, 46).</i>	Ми будемо захищати нашу землю з підтримкою партнерів або без неї.
36	<i>We need more action, not just tweets and headlines. And the rest of the world needs this as much as Ukraine does (MU, 48).</i>	Нам потрібно більше дій, а не лише <u>твітів і заголовків</u> . І решта світу потребує цього так само, як і Україна.
37	<i>How did we get to the biggest security crisis since the Cold War? (MU, 48).</i>	Як ми дійшли до <u>найбільшої кризи безпеки з часів холодної війни</u> ?
38	<i>I said this at summits and forums in 2019, 2020, 2021. Will the world be able to hear me in 2022? (MU, 49)</i>	Я говорив про це на самітах і форумах у 2019, 2020, 2021 роках. Чи почує мене світ у 2022 році?
39	<i>To really help Ukraine, it is not necessary to obsess over the number of Russian servicemen and how much military is on the border. Focus instead on how many of us there are (MU, 49).</i>	Щоб дійсно допомогти Україні, не потрібно заціклюватися на кількості російських військовослужбовців і на тому, скільки військових стоїть на кордоні. Зосередьтеся на тому, скільки нас.
40	<i>We remember our past, and we are building our future ourselves: building it, not destroying it, in spite of what you are told every day on the television (MU, 52).</i>	Ми пам'ятаємо наше минуле, і ми самі будуємо наше майбутнє: будуємо його, а не руйнуємо, всупереч тому, що вам щодня кажуть по телевізору.
41	<i>The whole world is talking about what will happen next. Any provocation – any spark – could burn everything to the ground (MU, 52).</i>	Весь світ говорить про те, що буде далі. Будь-яка провокація, будь-яка іскра може спалити все дотла.
42	<i>When bombs fall in Kyiv, they fall</i>	Коли бомби падають на Київ,

	<i>in Europe. When missiles kill Ukrainians, they kill Europeans (MU, 57).</i>	вони падають на Європу. Коли ракети вбивають українців, вони вбивають європейців.
43	<i>The states of Europe are in no hurry to make strong decisions. Demand that your government gives more financial and military assistance to Ukraine. This not only helps us, it also helps you (MU, 55).</i>	Держави Європи не поспішають приймати рішучі рішення. Вимагайте від своїх урядів більшої фінансової та військової допомоги Україні. Це допоможе не лише нам, але й вам.
44	<i>We are all working to protect the country. The army is working. The whole security and defence sector are working (MU, 50).</i>	Ми всі працюємо, щоб захистити країну. Армія працює. Працює весь сектор безпеки і оборони.
45	<i>Do Russians want war? I would like to answer this question myself. But the answer depends only on you, the citizens of the Russian federation (MU, 51).</i>	Чи хочуть росіяни війни? Я хотів би сам відповісти на це питання. Але відповідь залежить тільки від вас, громадян Російської Федерації.
46	<i>The citizens of Russia must know the truth. And the truth is that this situation needs to end before it is too late (MU, 52).</i>	Громадяни Росії повинні знати правду. А правда полягає в тому, що цій ситуації потрібно покласти край, поки ще не пізно.
47	<i>Who will suffer the most from this? The people. Who does not want it more than anyone? The people. Who can prevent it? The people (MU, 53).</i>	Хто від цього постраждає найбільше? Народ. Хто не хоче цього найбільше? Народ. Хто може цьому запобігти? Народ.
48	<i>The security of Ukraine is connected to the security of our neighbours. That is why it is necessary to talk about the security of all of Europe (MU, 53).</i>	Безпека України пов'язана з безпекою наших сусідів. Саме тому необхідно говорити про безпеку всієї Європи.
49	<i>Hear us. The people of Ukraine want peace. The Ukrainian authorities want peace. We want it, and we will do everything we can to</i>	Почуйте нас. Народ України хоче миру. Українська влада хоче миру. Ми хочемо його, і ми зробимо все можливе, щоб

	<i>build it (MU, 51).</i>	його побудувати.
50	<i>You are told that we hate Russian culture. How is it possible to hate culture? Neighbors always enrich one another culturally (MU, 50).</i>	Вам кажуть, що ми ненавидимо російську культуру. Як можна ненавидіти культуру? Сусіди завжди культурно збагачують один одного.
51	<i>Today, it is not enough to be the leader of the nation. Today, it is necessary to be the leader of the world (MU, 61).</i>	Сьогодні недостатньо бути лідером нації. Сьогодні потрібно бути лідером світу.
52	<i>Ukraine did not seek greatness. But Ukraine has become great (MU, 68).</i>	Україна не прагнула величч. Але Україна стала великою.
53	<i>Support us. Support peace. Support every Ukrainian (MU, 79).</i>	Підтримайте нас. Підтримайте мир. Підтримайте кожного українця.
54	<i>This war is an act of genocide. But it is an act that has not broken us (MU, 66).</i>	Ця війна - акт геноциду. Але це акт, який нас не зламав.
55	<i>Let everyone hear the truth: in Ukraine there are people who don't have access to water (MU, 68).</i>	Нехай всі почують правду: в Україні є люди, які не мають доступу до води.
56	<i>Ukraine is a country that is defending freedom despite the blows of one of the biggest armies in the world (MU, 69).</i>	Україна - країна, яка захищає свободу, незважаючи на удари однієї з найбільших армій світу.
57	<i>For every crime and for every shameful order, someone will be held responsible – whether before the International Criminal Court, or by Ukrainian weapons (MU, 69).</i>	За кожен злочин і за кожен ганебний наказ хтось відповідь - чи то в Міжнародному кримінальному суді, чи то українською зброєю.
58	<i>But now, in the darkest time for our country, I urge you to do more...(MU, 71).</i>	Але зараз, у найтемніший для нашої країни час, я закликаю вас робити більше...
59	<i>We felt that alliances do not work; they can't even impose a no-fly zone (MU, 75).</i>	Ми відчули, що альянси не працюють, вони навіть не можуть закрити небо над

		Україною.
60	<i>They do not understand the holy and the great as we do (MU, 72).</i>	Вони не розуміють святого і великого так, як його розуміємо ми.
61	<i>I speak to you as a citizen – and as President – of another great country: with a dream (MU, 72).</i>	Я звертаюся до вас як громадянин - і як президент - іншої великої країни: з мрією.
62	<i>It is a war we did not start and did not want, but a war we are waging. Because we do not want to lose what was ours: Ukraine (MU, 77).</i>	Це війна, яку ми не починали і не хотіли, але яку ми ведемо. Тому що ми не хочемо втратити те, що було нашим: Україну.
63	<i>We took up arms, and we became a great army (MU, 65).</i>	Ми взяли до рук зброю і стали великою армією.
64	<i>We shall go on to the end...We shall fight on the seas and oceans. We shall defend our island, whatever the cost may be (MU, 69).</i>	Ми підемо до кінця... Ми будемо битися на морях і океанах. Ми захистимо нашу землю, чого б це нам не коштувало.
65	<i>We shall never surrender (MU, 69).</i>	Ми ніколи не здамося.
66	<i>Peace in your country no longer depends only on what happens to you and your people. It depends on the strength of your allies (MU, 72).</i>	Мир у вашій країні більше не залежить лише від того, що відбувається з вами і вашим народом. Він залежить від сили ваших союзників.
67	<i>Today, in our county, we cannot even conduct an airlift; the sky offers up only Russian missiles and air bombs (MU, 76).</i>	Сьогодні в нашому окрузі ми не можемо навіть здійснити авіап перевезення, в небі лише російські ракети та авіабомби.
68	<i>I am grateful to the politicians who are still trying to break this wall. Those who choose life without Russian money over the deaths of Ukrainian children (MU, 78).</i>	Я вдячний політикам, які все ще намагаються зламати цю стіну. Тим, хто обирає життя без російських грошей замість смертей українських дітей.
69	<i>Ronald Reagan once said in Berlin, "Tear down this wall!". I want to tell you the same. Chancellor Scholz, tear down this wall! Support us. Support peace. Support</i>	Рональд Рейган якось сказав у Берліні: "Знесіть цю стіну!". Я хочу сказати вам те ж саме. Канцлер Шольц, знесіть цю стіну! Підтримайте нас.

	<i>every Ukrainian (MU, 79).</i>	Підтримайте мир. Підтримайте кожного українця.
70	<i>We are in different countries and in completely different conditions. But the threat is the same. In both cases, the total destruction of a people, state, culture (MU, 80).</i>	Ми перебуваємо в різних країнах і в абсолютно різних умовах. Але загроза однакова. В обох випадках - тотальне знищення народу, держави, культури.
71	<i>Now, our people are scattered around the world. They are searching for security. They are searching for peace (MU, 81).</i>	Зараз наші люди розкидані по всьому світу. Вони шукають безпеки. Вони шукають миру.
72	<i>The goal is to eliminate our children and our families, our state and our cities, our communities and our culture: everything that makes us Ukrainians (MU, 82).</i>	Мета - знищити наших дітей і наші сім'ї, нашу державу і наші міста, наші громади і нашу культуру: все, що робить нас українцями.
73	<i>Hear the return of those words: 'final solution'. But this time in reference to us, the 'Ukrainian issue' (MU, 82).</i>	Почуйте, як повертаються ці слова: "остаточне рішення". Але цього разу по відношенню до нас, до "українського питання".
74	<i>Can you explain, then, why we still must turn to the world for help? We are still asking you for assistance, even simply to grant entry visas (MU, 83).</i>	Чи можете ви пояснити, чому ми все ще мусимо звертатися до світу по допомогу? Ми досі просимо вас про допомогу, навіть просто про надання в'їзних віз.
75	<i>I could keep asking why we can't get weapons from you. But it is up to you, dear brothers and sisters, to choose the answer (MU, 84).</i>	Я міг би продовжувати запитувати, чому ми не можемо отримати від вас зброю. Але відповідь, дорогі брати і сестри, обирати вам.
76	<i>From the ruins of the war, Ukraine had emerged more defiant and united than ever before: «Not a nation born, but a nation reborn» (MU, 91).</i>	З руїн війни Україна постала більш сміливою та згуртованою, ніж будь-коли раніше: «Нація не народилась, а відродилась».
77	<i>What will bring the end of the war?</i>	Що принесе кінець війни?

	<i>We used to say «peace». Now we say «victory» (MU, 94).</i>	Раніше ми говорили «мир». Тепер ми говоримо «перемога».
78	<i>This is your image. Your culture and humanity died along with the Ukrainian men and women you killed (MU, 95).</i>	Це ваш образ. Ваша культура і людяність загинули разом з українськими чоловіками і жінками, яких ви вбили.
79	<i>Everyone guilty of such crimes will be included in special Book of Tortures. They will be found and they will be punished (MU, 95).</i>	Всі винні в таких злочинах будуть занесені в спеціальну Книгу катувань. Вони будуть знайдені і покарані.
80	<i>We need to draw wider conclusions: not only about Russia, but also about the political context that allowed this evil to come to our land (MU, 98).</i>	Нам потрібно робити ширші висновки: не лише про Росію, але й про політичний контекст, який дозволив цьому злу прийти на нашу землю.
81	<i>We do not blame anyone but the Russian military personnel who did this, and the people who gave them their orders (MU, 92).</i>	Ми не звинувачуємо нікого, окрім російських військовослужбовців, які це зробили, і людей, які віддавали їм накази.
82	<i>The world should have realized what evil had come, and what horror it had brought with it (MU, 99).</i>	Світ повинен був усвідомити, яке зло прийшло, і який жах воно принесло з собою.
83	<i>This is the nature of the Russian military. They are bastards, they cannot do otherwise (MU, 99).</i>	Це природа російських військових. Вони покидьки, вони не можуть інакше.
84	<i>What did Bucha do to Russia? How did this become possible? (MU, 101)</i>	Що зробила Буча для Росії? Як це стало можливим?
85	<i>I want the mother of every Russian soldier to see the bodies of those killed in Bucha, in Irpin, in Hostomel. What did they do wrong? Why were they killed? (MU, 102)</i>	Я хочу, щоб мати кожного російського солдата побачила тіла загиблих в Бучі, в Ірпені, в Гостомелі. Що вони зробили не так? За що їх вбили?
86	<i>I invite Mrs. Merkel and Mr. Sarkozy to visit Bucha. Come and</i>	Запрошую пані Меркель і пана Саркозі відвідати Бучу.

	<i>see tortured Ukrainians with their own eyes (MU, 105).</i>	Приїжджайте і подивіться на закатованих українців на власні очі.
87	<i>I know the time will come when the whole state border of Ukraine will be restored (MU, 105).</i>	Я знаю, що прийде час, коли весь державний кордон України буде відновлено.
88	<i>We must be ready to face evil. Evil will be punished (MU, 90).</i>	Ми повинні бути готові до зустрічі зі злом. Зло буде покаране.
89	<i>We are facing this day in different circumstances, conditions and even in different time zones, but with one goal: the preservation of our independence and the victory of Ukraine (MU, 90).</i>	Ми зустрічаємо цей день у різних обставинах, умовах і навіть у різних часових поясах, але з однією метою: збереження нашої незалежності та перемоги України.
90	<i>I want the leaders of the russian federations to see how their orders are being carried out. Their share the responsibility (MU, 90).</i>	Я хочу, щоб лідери російських федерацій побачили, як виконуються їхні накази. Це їхня частка відповідальності.
91	<i>The courage of the Ukrainian people has inspired the whole world. It has renewed humanity's hope that justice has not completely disappeared from our world (MU, 113).</i>	Мужність українського народу надихнула весь світ. Вона відродила надію людства на те, що справедливість ще не зовсім зникла з нашого світу.
92	<i>The enemy thought we would greet them with flowers and champagne. Instead, they were greeted with Molotov cocktails (MU, 116).</i>	Ворог думав, що ми будемо зустрічати їх квітами та шампанським. Натомість їх зустріли коктейлями Молотова.
93	<i>It doesn't matter to us what kind of army you have, what matters to us is our land. We will fight for it until the end (MU, 116).</i>	Нам не важливо, яка у вас армія, нам важливо де наша земля. Ми будемо боротися за неї до кінця.
94	<i>You can see their parade on Khreshchatyk. There is only one form in which enemy equipment</i>	Ви можете побачити їхній парад на Хрещатику. Ворожа техніка з'являється в центрі

	<i>appears in the centre of Kyiv: burned, wrecked and destroyed (MU, 116).</i>	Києва лише в одному вигляді: спалена, розбита, знищена.
95	<i>Every new day brings a new reason not to give up. Having gone through so much, we have no right not to reach the end (MU, 116).</i>	Кожен новий день приносить нову причину не здаватися. Пройшовши через стільки всього, ми не маємо права не дійти до кінця.
96	<i>We will not reach an understanding with the terrorists. They came to defend the Russian language, yet killed thousands of people they came to liberate (MU, 117).</i>	З терористами ми не знайдемо порозуміння. Вони прийшли захищати російську мову, а вбили тисячі людей, яких прийшли «визволяти».
97	<i>We do not bargain away our lands and our people. Ukraine means all of Ukraine. All twenty-five regions, without any concessions or compromises (MU, 117).</i>	Ми не торгуємо своїми землями і своїм народом. Україна - це вся Україна. Всі двадцять п'ять областей, без жодних поступок і компромісів.
98	<i>Donbas is Ukraine. And it will return to us, whatever the path may be. Crimea is Ukraine. And it will return to us, whatever the path may be (MU, 117).</i>	Донбас - це Україна. І він повернеться до нас будь-яким шляхом. Крим - це Україна. І він повернеться до нас будь-яким шляхом.
99	<i>Russians, you don't want your soldiers to die? Free our lands. You don't want your mothers to cry? Free our lands. These are our terms, clear and simple (MU, 118).</i>	Росіяни, ви не хочете, щоб ваші солдати гинули? Звільніть наші землі. Ви не хочете, щоб ваші матері плакали? Звільніть наші землі. Це наші умови, чіткі і прості.
100	<i>We all changed. Some people were born again: as a person, as a citizen or simply as a Ukrainian. And some Ukrainians disappeared into thin air. They did not die, they simply dissolved: as a person, as a citizen, as a Ukrainian (MU, 115).</i>	Ми всі змінилися. Хтось народився заново: як особистість, як громадянин чи просто як українець. А деякі українці розчинилися в повітрі. Вони не померли, вони просто розчинилися: як людина, як громадянин, як українець.

SUMMARY

Master degree thesis under the title: “Expressive Means in the Speeches of the President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy: Translation Aspect (based on the collection of English-language speeches “A message from Ukraine” published by the British company Hutchinson Heinewang” includes 80 pages, 81 used sources and contains 1 appendics.

The subject of the study is the analysis of the translation of emotive and expressive vocabulary in the English-language speeches “A message from Ukraine” published by the British company Hutchinson Heinewang”.

The material of the study was a collection of English-language speeches by the President of Ukraine.

The purpose of the study is to analyze the use of emotive vocabulary in English and to suggest ways of translation into Ukrainian.

Research methods. The following methods were used in this work:

- method of comparison (used to identify common and distinctive features of emotive vocabulary in English and Ukrainian);
- method of generalization (used to draw general conclusions based on the facts studied);
- problematic and thematic method (used to outline the range of issues to be considered in the course work);
- problematic and thematic method (used to outline the range of issues to be considered in the course work);
- descriptive method (used to describe theoretical information);
- component method (used for the linguistic study of the meanings of emotive vocabulary);
- discourse analysis method (used to determine the content of vocabulary that conveys the speaker's emotion);
- comparative and translational analysis (used to compare the original English with the Ukrainian translation).

The scientific novelty of the obtained results is that for the first time a comprehensive analysis of emotive and expressive vocabulary was carried out, and the ways of its translation from English into Ukrainian were considered on the basis of the English-language collection “Messages from Ukraine”.

Practical significance of the obtained results. The practical value of the study is determined by the possibility of using the obtained results in the development of theoretical courses in English grammar and comparative linguistics. The results can also be useful to researchers in the field of philology and linguistics, scholars in related fields, students and teachers for research or educational purposes.

The research is devoted to the study of the translation aspect of emotive and expressive vocabulary in English and Ukrainian based on the materials of the collection “Messages from Ukraine”. The paper analyzes the peculiarities of using emotive vocabulary in political discourse. Attention is focused on the identification of types of emotive vocabulary and ways of translation. The study demonstrates the thematic diversity of emotive vocabulary in V. Zelenskyy's speech.

The first section of the work is devoted to the analysis of theoretical sources. The problems and peculiarities of translating emotive and expressive vocabulary, the peculiarities of translator's work with this task and the ways to achieve a quality result are discussed in the abstract.

In the second chapter of the work, we analyze each section of the collection “Messages from Ukraine” and classify the speeches by topic. In each subsection, we highlight emotive vocabulary, translate it into Ukrainian, and explain what this type of vocabulary expresses in the translation sentence.

The third section of the work dedicated to the analysis of the translation peculiarities of emotive and expressive vocabulary in President Zelenskyy's speeches. The study proposes potential translation strategies for emotive and expressive vocabulary from English into Ukrainian, and examines the necessary translation transformations. It concludes that the translation of expressive language

in political discourse should be oriented towards a number of factors and characteristics. A translator in this field must be a specialist in translation studies and linguistics in general, as well as possess basic knowledge of politics and collaborate with political figures to avoid discrepancies that may lead to misunderstandings during political speeches or translations of political news into the target language.

Keywords: political discourse, speech, emotional vocabulary, translational tactics.